

KoroiSet

3/2011

Koroinen
Räntämäki
Halinen
Oriketo
Metsämäki

Kaupunginosaviikot s. 6–10

Metsämäki s. 11

Valvottaako? s. 14

pääkirjoitus

Keltaiset lehdet

Lehdet ovat alkaneet kellastua puissa ja myrskytuulet tuivertaa. Meillä on kuitenkin takanamme menestyksellinen kesä kulttuuripääkaupungin puitteissa. Kaikki Koroinen – Turun syntysija -hankkeen suunnitellut tapahtumat saatiin pidettyä, vaikka Ihmisen jälki -näytelmää haittasi huonot säät ja kaksi näytöstä jouduttiin valitettavasti peruuttamaan. Näytelmästä pidettiin kovasti ja elokuun näytöksiä suosi sekä ilmat että runsas yleisö.

Koroisten viikko sai asukkailta ja muilta kaupunkilaisilta hyvän vastaanoton kuten myös Halisten viikko ja Maarian viikko. Ei pidä myöskään unohtaa Koroisten kyläjuhlaa, jossa oli suuri määrä näytteilleasettajia ja

osallistujia. Lehden sisäsivuilla on runsaasti kuvia tapahtumista.

Tällä hetkellä käydään neuvotteluja Turun kaupungin ja kulttuuripääkaupunkisäätiön kanssa siitä, että kaupunkiosaviikot jatkuisivat myös ensi vuonna. Tähän on kova innostus myös muilla kaupunginosilla, jotka järjestivät näitä viikkoja kuluvana vuonna.

Koroiset lehden välityksellä toimijat kiittävät tapahtumissa mukana olleita erittäin lämpimästi.

Kaupunki on lähettänyt ilmoituksen asemakaavan ja asemakaavanmuutoksen laatimisesta ja sen vireille tulosta Rantämäen,

Orikedon ja Halisten kaupunginosaan. Alue sijaitsee Ohitustien ja Koroistenkaaren väli-alueella. Tämä alue on pääosin asemakaavoittamatonta.

Asemakaavanmuutostyön työnimi on Koroistenkaari ja tästä saa informaatiota kaupungin sivuilta www.turku.fi/kaavahaku.

Toivon, että käynte tutustumassa kaupungin ajatuksiin alueen kaavoituksesta ja annatte palautetta minulle tai suoraan kaupungille.

Hyvää syksyä kaikille lukijoille!

Tapio Jokinen
jokinen.tapio@netti.fi

Kuulumisia Linnasmäen kupeesta

Turun kristillinen opisto on aloittanut uuden lukuvuoden puuhakkaissa merkeissä. Opistolla on enemmän opiskelijoita kuin koskaan aiemmin, runsaat 650. Tosin tilaakin on opiston omassa käytössä enemmän, koska opiston vuokralaisena toiminut Diakonia-ammattikorkeakoulun Turun yksikkö muutti keväällä Old Milliin Itäharjulle.

Koulutuksen kirjo on laaja. Tarjolla on tänä vuonna perusopetusta, kymppiluokka ja vapaan sivistystyön linjoja (kielet ja viestintä, oikeustiede, psykologia ja kasvatustiede, teologia ja uskontotiede, viittomakieli ja visuaalinen kommunikointi) sekä maahanmuuttajakoulutusta. Opisto järjestää ammatillista peruskoulutusta (lapsi- ja perhetyön perustutkinto sekä viittomakielisen ohjauksen perustutkinto) sekä ammatillista lisäkoulutusta (audiovisuaalisen viestinnän, koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäiväohjauksen sekä suntion ammattitutkintoihin valmistava koulutus). Lisäksi opistolla on lyhytkurssitoimintaa sekä työelämän kehittämis- ja palvelutehtävä, mikä tarkoittaa erikseen räätälöityjä koulutuksia työelämän osaamistarpeisiin.

Puuhakkuutta opistolle tuo myös asuntolarakennuksen peruskorjaus, joka käynnistyi elokuussa. Vuonna 1973 valmistunut asuntola korjataan tulevan vuoden huhtikuuhun mennessä täysin: seinät, katot, viemärit, sähköt, ilmastoinnit ja liki kaikki muukin uusitaan. Peruskorjauksen kustannusarvio on noin 3,5 miljoonaa euroa. Kansanopisto on edelleen myös sisäoppilaitos. Kansanopiston tulee tarjota ainakin osalle opiskelijoistaan asumismahdollisuus. Opiskelijoistamme noin kymmenesosa asuu opiston asuntolassa.

Opisto on ollut mukana Koroisten kulttuuripääkaupunkivuosihankkeissa. Se tarjosi mm. Ihmisen jälki -näytelmän näyttelijöille teatteri-ilmaisukoulutusta. Maarian pappilan pihamaalla toteutunut näytelmä siivitti kotiseutuhistorian, talkoohengen ja teatteri-innostuksen yhteiseen lentoon. Opisto osallistui jälleen miellellään oman kaupunginosansa yhteisölliseen hankkeeseen.

Opistolla on tarjolla edullinen ja maittava lounas kaikille halukkaille arkisin klo 11–13. Tervetuloa aterioimaan!

Tapani Rantala
rehtori

mainetta ja kunniaa

Koroiset-lehden stipendin kuudesluokkalaisille saivat

Nummenpakan koulussa **Arttu Nordblom** ja **Minna Marttila**, Raunistulan koulussa **Soja Louko** ja **Pekka Jalava**, Pallivahan koulussa **Emmi Paavilainen** ja **Iida Rantanen**.

Elokuun HalisSunnuntaissa

vuoden Halisakaksi nimettiin **Saara Markkula** ja Halisukoksi **Tapio Jokinen**.

Maarian seurakuntaan ensimmäinen naispuolinen kirkkoherra

Maarian seurakunnan kappalainen, filosofian maisteri **Katri Rinne** on valittu Maarian seurakunnan uudeksi kirkkoherraksi. Samalla hän on myös ensimmäinen naiskirkkoherra niin Maarian seurakunnassa kuin Turun alueella. Myös Kaarinan ja Piikkiön seurakunnissa on naiskirkkoherrat.

Vastavalittu kirkkoherra Rinne sanoo olevansa onnellinen ja hämmäntynyt, mutta iloinen vaalituloksesta.

– On hieno etuoikeus saada tehdä historiaa tällä tavalla. Upeaa, että vihdoinkin myös täällä saadaan nainen kirkkoherraksi, hän sanoo juhlahumun keskeltä.

Rinne uskoo, että seurakuntalaisissa piilee valtava määrä tietoja ja taitoja. Hän toivoo, että näitä voitaisiin olla käyttämässä seurakuntatyössä seurakunnan kehittämiseksi.

– Haluaisin olla kirkkoherra, joka on lähellä seurakuntalaisia, ja jota on helppo lähestyä. Vaikka kaupungilla voi tulla nykyisemään hihasta, tuore kirkkoherra sanoo.

Rinne valittiin kolmannelta vaalisijalta 402 äänellä. Ensimmäisellä vaalisijalla ollut Paatisten seurakunnan kirkkoherra, lääninrovasti **Jukka Järvensivu** sai 323 ääntä ja toisella vaalisijalla ollut Paimion seurakunnan kirkkoherra **Vesa Tuominen** sai 57 ääntä.

Maarian seurakunnan äänestysprosentti oli 3,4%. Äänestämässä kävi 786 Maarian seurakuntalaista, ja vaalissa annettiin neljä hylättyä ääntä.

Lisätietoja:
Katri Rinne
040 341 7409
katri.rinne@evl.fi

Koroiset

Ilmestyy

Neljä numeroa vuodessa: vuonna 2011 helmikuussa, huhtikuuhun vaihteessa, elo-syyskuun vaihteessa ja joulukuun alussa

Jakelu

6500 kpl, jaetaan kotitalouksiin ja yrityksiin seuraavissa Turun kaupunginosissa: Koroinen, Rantämäki, Halinen, Oriketo, Metsämäki

Julkaisijat

Halinen-Rantämäki -seura, Halisten omakotiyhdistys, Hamaron pienkiinteistöomistajain yhdistys ry, Maarian seurakunnan Itä-Maarian alueneuvosto, Turun kristillinen opisto

Vastaava toimittaja

Tapio Jokinen, puh. 050 572 2530, sähköposti: jokinen.tapio@netti.fi

Toimitussihteeri

Hanna Nurmi, aineisto@koroinen.fi

Toimituskunta

Ann-Christin Antell, Jaakko Erola, Tytti Issakainen, Tapio Jokinen, Tuuli Kastemaa, Eija Leino, Timo Leinonen, Virpi Lummevuori, Hanna Nurmi, Dmitri Ovtchinnikov, Janne Pelttonen, Pertti Pussinen, Pirjo Ranti

Toimitus

toimitus@koroinen.fi

Kansikuva

Sauli Forsman: Halistensillan uudet lipputangot

Ulkoasu

Janne Pelttonen

Painopaikka

Finepress Oy, Turku

Ilmoitusmyynti

Tapio Jokinen, puh. 050 572 2530, sähköposti: jokinen.tapio@netti.fi Ilmoitustilaa on myös myytävänä Koroisten internetsivuilla www.koroinen.fi

Ilmoitusaineistot

Valmis ilmoitusaineisto pdf-muodossa osoitteeseen ilmoitukset@koroinen.fi viimeistään 2 viikkoa ennen lehden julkaisuviikkoa

Ilmoituksen suunnittelu ja tekstiladonta

0,10 e/pmm, aineisto osoitteeseen

ilmoitukset@koroinen.fi viimeistään 2 viikkoa ennen lehden julkaisuviikkoa

Maksuliikenne

Liedon Osuuspankki 471330-230411

Lehden vastuu

Ilmoituksen julkaisemisesta saatuneesta virheestä lehden suurin vastuu rajoittuu ilmoituksen hinnan korvaamiseen. Lehti ei vastaa virheestä, joka aiheutuu esim. puutteellisesta tai virheellisestä ilmoitusaineistosta, puhelinvälityksestä tapahtuneesta väärinkäsityksestä tai epäselvästä käsikirjoituksesta.

www.koroinen.fi

Ilmoitushinnat

koko sivu	2310 e
puoli sivua vaaka	1150 e
puoli sivua pysty	1150 e
1/4 sivua	684 e
1/8 sivua	331 e
1/16 sivua	155 e
1/32 sivua	78 e

Alennukset

Vuosialennus 20% (neljä lehteä/vuosi)

joutsen-
merkki
tähän!

Muiston jäljillä – Jenny Maria Montin Tallgren kulttuurimuistojen tallentajana

Maarian pappilan leivintuvassa oli menneen kesän ajan avoinna näyttely erityislaatuista naisesta, joka tallensi kulttuurimuistoja ja toimi aktiivisesti Suomen ja erityisesti Turun seudun muinaistutkimuksen parissa 1800-luvun lopussa ja 1900-luvun alussa.

Jenny Maria Montin Tallgren (1852–1931) oli Maarian kirkkoherran Ivar Tallgrenin puoliso, joka harrasti intohimoisesti muinaisuuden ja kotiseudun tutkimista. Jenny Maria oli raahelaisen laivanvarustaja-kauppiaan tytär, jonka opintien katkaisi heikko terveys, mutta joka silti löysi kanavan harrastaa entisten aikojen tutkimista ja edistää kansansivistyksellisiä asioita.

Maariaan Tallgrenit muuttivat 1887 Ivarin tultua valituksi seurakunnan kirkkoherraksi. Maaria ja lähialueet tarjosivat Jenny Marialle oivan mahdollisuuden muinaisuuden tutkimiseen – eikä tilaisuus jäänyt käyttämättä. Jenny Marian ansiosta aloitettiin Koroistenniemiällä arkeologiset tutkimukset 1898 ja tunnistettiin Pyhän Olavin dominikaanikonventti ja käynnistettiin sen raunoiden dokumentointi 1901. Mikään ei ollut liian vähäpätöistä Jenny Marialle. Pohjattomalla kiinnostuksella

ja innostuksella hän tarkasteli kaikkea, mikä vain saattoi valaista menneisyyttä. Hän keräsi tarinoita, uskomuksia ja paikannimiä ja oli useiden yleishyödyllisten yhdistyksen aktiivinen jäsen.

Jenny Maria kulki muiston jäljillä – hän tutki menneisyyttä, keräsi ja tallensi ihmisten jättämiä jälkiä. Me näyttelyn tekijät saimme kulkea Jenny Marian jättämien muistojen jäljillä poimien kokoelmien ja arkistojen kätköistä pienen otoksen näyttelyymme. Halusimme kertoa, miten merkittävän jäljen tämä harvinainen ruustinna onkaan jättänyt arkeologian ja kotiseutututkimuksen historiaan. Halusimme antaa näyttelyvieraillemmekin mahdollisuuden kulkea muiston jäljillä – menneisyyden ja etenkin Jenny Marian tallennustyön jättämän muiston jäljillä.

Maria Lehtonen

Näyttelyn ovat suunnitelleet ja toteuttaneet Turun yliopiston museologian opiskelijat Maria Lehtonen ja Emmi Kotilehto FT Sirkku Pihlmanin tukemana.

Maria Lehtonen ja Emmi Kotilehto suunnittelevat ”pakloota”-vitriinin sisustusta. Emmiä takana on kuva Pyhän Olavin dominikaanikonventin tontilla 1900-luvun alussa tehdyistä rakennustöistä.

Jenny Marian kokoamia löytöjä luostarin tontilta (Kaskenkatu 1), Jenny Marian esineisiin liittämiä kuvailukortteja sekä kirjeluonnostelmat, joissa Jenny Maria kertoo korttelista löytyneistä keskiaikaisen dominikaaniluostarin jäänteistä. Esineet ovat Turun museokeskuksen kokoelmista.

Sirkku Pihlman

Sirkku Pihlman

Koroisten sukuseura kokoontui syntysijoilleen

Koroisten sukuseura kokoontui kulttuuripääkaupunkivuoden kunniaksi suvun syntysijoille Turkuun. Päivän aloitti suvun viirin nosto salkoon Koroisten talon pihalla. Viirin on suunnitellut professori **Kaarlo Koroma** vuonna 1995. Sen aihe on suoraan Maarian kirkon harjan molemmissa päissä olevista alkukristillisistä symboleista, jossa on pyöreä ratas, sen

keskiöstä lähtevät ikään kuin säteet, joista kuusi ulottuu pyörän ulkopuolelle, rattaan yläpuolella on tuuliviiri ja sen yläpuolella risti, kertoo sukuseuran jäsen **Jaakko Lavaste**.

Kokoontumisessa myös Museoviraston pääjohtaja **Juhani Kostet** luennoi Koroisten historiasta. Lounasta nautittiin Maarian pappilan tallissa ja

päivän päätteeksi sukuseuralaiset siirtyivät katsomaan Ihmisen jälki -näytelmää Maarian pappilan pihaan.

Hanna Nurmi

Bonusta pankki-asiointinista.

Testaa omat bonuksesi osoitteessa op.fi/bonus

Yhdessä hyvä tulee.

Turun Seudun OP
op.fi/turunseutu

VUOKRA-ASUNTOJA KOTIKÄYTTÖÖN

SUURPÄÄN-KATU 49

NYT HAETTAVISSA

Uudet, uljaat asunnot ovat valmistuneet.

1h+kk	35 m ²	420,00 e/kk
2h+kk	46 m ²	460,00 e/kk
2h+k	58,5 m ²	555,00 e/kk
2h+k	60,5 m ²	570,00 e/kk
3h+k	76 m ²	692,00 e/kk
5h+k	106,5 m ²	915,00 e/kk

TVT Asumm Oyj

SEURAA BLOGIA, TUTUSTU ASUNTOIHIN JA TEE HAKEMUS: WWW.TVT.FI

Käsityöläiskatu 3, 20100 Turku
Avoimena: ma 9.00–17.00,
ti 10.00–15.45, ke–pe 9.00–15.45
Vuokraus, puh. (02) 262 4888
www.tvt.fi

Puhdasta energiaa huomiseen

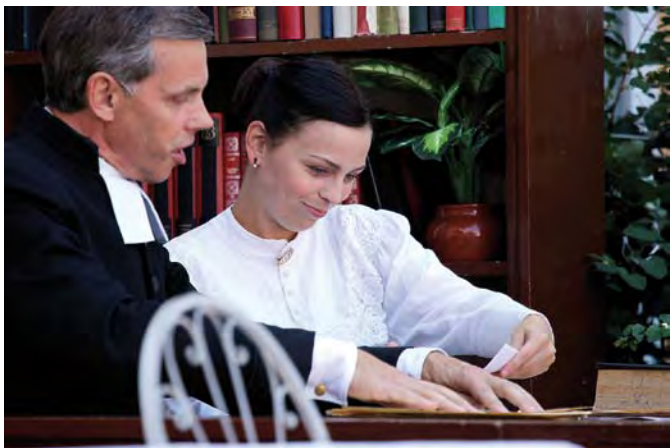
Vaihda sinäkin vihreään sähkөөn
www.turkuenergia.fi/hyotytuuli

www.turkuenergia.fi

Turku Energia

Anna-Maria Tallgren (Piia Leppämäki) oli nuorena Helsingin Sanomien kriitikko, jota pelättiin ja palvottiin.

Kirkkoherra Ivar Tallgren (Timo Sibakow) hoiti tyttärensä Ailin (Johanna Kallio) avustuksella mittavaa kirjeenvaihtoa.

Pappilan lasten henkiystävä oli lastenhoitaja Inna (Sirpa Rantala), josta tuli myöhemmin kanttori Marjasen vaimo ja Prusin talon emäntä.

Anna-Maria Tallgren (Piia Leppämäki) juhlii vallankumouksellisten voittoa yleisön keskellä.

Koroisten isäntä Matti (Timo Leinonen) selittää valtion-
arkeologi Aspelinille (Reijo Virtanen), miten hänen pellos-
taan nousee kiviä, joissa on puustaaveja, kirjaimia.

Sisällissodan aikaan punaisilla oli vahva jalansija Raunistulassa ja Maarian pappilassakin käytiin hakemassa ruokaa. Punalippua heiluttavat Tuula Rahunen ja Ilona Rantala.

Vankilasaarnaaja Ellilä (Risto Nurmio), joka perusti Kaerlan sähkömyllyn, Otso Avena -säkki kädessään.

Pappilan palvelustyttö Hilma (Elina Meriö) eli kahden kulttuurin välissä.

Toimiva episodidraama

Ihmisen jälki -produktion suunnittelu alkoi osaltani jo kolme vuotta sitten. Tapasimme useaan otteeseen käsikirjoittajien, tuottajan, koordinaattorin ja hankepäällikön kanssa. Mietimme aikatauluja, työryhmän kokoonpanoa ja muita käytännön asioita. Samaan aikaan taiteellinen myllerrys alkoi. Tallgrenien perhe kuvittui päähäni, **Tytti Issakainen** ja **Harri Raitis** kertoivat henkilöistä, ajasta, tunnelmista. Kirjakaasat aiheeseen liittyen vaihtuivat työ- ja yöpöydillä. Musiikintekijä, puvustaja ja lavastaja/valosuunnittelija antoivat omat panoksensa. Roolitus alkoi muodostumaan. Näyttämötreeneit alkoivat, näyttelijät ja muusikot toivat produktioomme energian ja palon. Harjoitukset alkoivat syksyllä 2010 ja huipentuivat kulttuuripääkaupunkihankkeena esityksiin kesä- ja elokuussa 2011.

Ihmisen jäljestä tuli toimivaa episodidraamaa. Yleisö syytti esitykset läsnäolollaan. Näytökset pidettiin – milloin kuniissa auringonpaisteessa, helteessä – milloin rankkasateessa. Yönahtösten pimeys valotettiin hienolla valosuunnitelmalla, tunnelma muuttui jo aavistukseksi syksyn hämärästä. Maarian pappilan pihapiiri osottautui toimivaksi näyttämöksi.

Kaiken tämän uurastuksen jälkeen jää halu tehdä lisää teatterityötä. Ja mikä ettei tämän työryhmän kanssa.

Eläköön Maarian pappilan näyttämö!

Mervi Rankila-Källström
näytelmän ohjaaja

”Yliopisto ei olisi voinut opettaa mammalle, mitään mitä tämä ei jo tiedä”. Jenny Maria Montin Tallgren (Seija Uitto) ja nuori filosofian maisteri Arne Michael eli Mikko Tallgren (Jussi-Pekka Paija).

Maarian pappilan piha – maailman paras teatteritila!

Olen jo toistamiseen mukana tekemässä teatteria Maarian pappilan pihamaalle.

Se on teatterin tekemiseen paikkana mitä soveliaim.

Tänä kesänä tuli jälleen todistettua ensin mainittu toteen.

Työryhmämme jäsenet olivat 6-73 -vuotiaita. Kaikki eivät osaa vielä lukea, toiset tutkivat yliopistossa työksensä. Mukana on eläköityneitä, koululaisia, opiskelijoita, työelämässä olevia, kotiaiteja.

Ja kaikki mahtuvat liikuttavan yksimielisesti samaan pihaan ja yhteisen tekemisen äärelle.

Ajattelen, että juuri siinä on teatterin hienous, lumo ja ihme. Olemme yhdessä tekemässä ja luomassa elämystä. Kaikki omalla paikallamme, mutta tiiviisti yhdessä.

Miten rikastuttava voi olla vuorovaikutus, kun tekemisen tiimellyksessä tutustutaan tauolla toi-

nen toisiimme. Ja miten elämä voi olla rikas, että saa uusia ystäviä ja uusia kokemuksia, muistoja ja elämyksiä.

Työtä oli paljon, ”pähkäiltävää ja purtavaa”, haasteita, toiveita ja unelmia, vaivaa ja vääntöä.

Ja lopputuloksen näki arviolta 6000 katsojaa.

Kun nyt käyn pappilan tyhjälle pihamaalle, mielessä käy kiitollisuuden ja haikkeen lisäksi unelma uudesta. Kuka seuraavaksi saa olla mukana? Kenen maarialaisen elämään paneudutaan ja milloin?

Unelma elää. Kiitos katsojat, kiitos rakkaat työtoverit ”Ihmisen jälki” -näytelmässä.

Turussa 29.9.2011

Jaana Rantala
näytelmän tuottaja

Sauli Forsman

Ihmisen jälkeä säesti Jouni Lehtosen säveltämä elävä musiikki, jonka esittivät Niilo Rantala, Aleksi Ruonavaara ja Teemu Perksalo.

Hanna Nurm

Esitysten äänentoistosta huolehtivat Juha Nurmi ja Niklas Nybom.

Hanna Nurm

Näytelmän ohjaaja Mervi Rankila-Källström sekä tuottaja Jaana Rantala.

Syksyllä 2011 ilmestyy

Tytti Issakaisen kirjoittama Jenny Maria Montin-Tallgrenin elämäkerta.

Hinta 18 euroa + postikulut.

Tilaukset jenny@koroinen.fi tai KoroiSet-lehti, Turun kristillinen opisto, Lustokatu 7, 20380 TURKU.

Hanna Nurm

Pappilan pihaan oli tuotu nousevat katsomot.

Hanna Nurm

Kirkkoherra Ivar Tallgren (Timo Sibakow) ja näytelmän toinen käsikirjoittaja Tytti Issakainen.

Hanna Nurm

Elokuun yönäytöksen valaistus muutti näytelmän tunnelmat toisenlaisiksi. Näyttämö punertaa ja Venäjän vallankumous on alkanut.

Sauli Forsman

Ivar Tallgren oli raittiusmies ja erityisesti häntä vihastuttivat hevosiaan lyövät juopuneet kuskit. ”Enää ei Raunistulan juopot riitä, nyt niitä tulee jo Ruskolta asti”. Rooleissa Kukka-Maaria Villman ja Timo Sibakow.

www.lassila-tikanoja.fi

Yy kaa koo nee!
Helppo tapa laskea
hiilidioksidipäästöjä

**L&T:n Nelilokeropalvelun avulla
lajittelu ja kierrätys on vaivatonta.
Kokeile niin huomaat!**

Jenny Maria Montin Tallgren (Ann-Christin Antell) vieraili Koroisten viikolla useasti. Tässä hän on menossa Muiston jäljillä -näyttelyn avajaisiin. Oikealla Pirjo ja Heikki Ranti.

Koroisten historiakerrokset olivat kaupunginosaviikon selkäranka. Jaakko Lavaste aloitti kierroksensa kertomalla Koroisten talon historiasta.

Pehr Kalm (Pekka Saaristo) vieraili Maarian pappilassa tarkistamassa kotitalonsa pihan tilan. Samalla hän tapasi nuoremman polven kasvitieteilijän, Jouni Issakaisen.

Muiston jäljillä -näyttelyn avajaisissa oli pappilan leivintupa täynnä. Kuvassa vasemmalta Tytti Issakainen, Emmi Kotilehto, Maria Lehtonen, Elina Meriö (selin) ja Sirkku Pihlman.

Jukka Palmin vetämällä Koroistenniemen kierroksilla perehdyttiin erityisesti piispanlinnan raunioihin ja rakenteisiin. Suomen vanhimmat tiilet ja vanhin laasti on löytynyt tästä rantapenkalla sijainneesta seinästä.

Koroisten viikko

6.–12.6.2011 vietettiin helteisen aurinkoista Koroisten ja Röntämäen kaupunginosaviikkoa. Se oli yksi kaupunginosaviikkojen vilkkaimmista viikoista – tapahtumia oli yhteensä yli kolmekymmentä. Röntämäen ja Orikedon kirkkomaahan ja Koroisten rautakautiseen ja keskiaikaiseen historiaan tutustuttiin opastetuilla kävelyretkillä. Röntämäen kadunnimien henkilöt avautuivat kadunnimikierroksilla, Ingegerdinpuiston kasvit puistikierroksilla. Lauantaina oli myös onkikilpailu Aurajoen rannassa.

Maarian kirkon maalauksiin tutustuttiin ”rakennusmestarin” ja oppaan kanssa, kirkkomaalla lepäävistä ihmisistä ja suvuista kertoi ”haudankaivaja”. Maarian pappilassa piipahti myös entinen kirkkoherra Pehr Kalm, joka tapasi nykypäivän kasvitieteilijän. Maarian kirkon kolme runoilijakirkkoherraa toivat viestin vuosikymmenten ja vuosisatojen takaa runoin ja virsin.

Viikko huipentui Ihmisen jälki -näytelmän ensi-iltaan ja esityksiin.

Viikon järjestelyistä vastasi kulttuuripääkaupunkihanke Koroinen – Turun syntysija yhteistyössä mm. Maarian seurakunnan, Itä-Maarian aluetyön ja Turun ammattikorkeakoulun LUMO-keskuksen kanssa.

Lämmin kiitos kaikille osallistujille ja tekijöille, erityisesti Pertti ja Anita Pussiselle!

Hanna Nurmi
hankekoordinaattori
Koroinen – Turun syntysija

Kadunnimikierroksilla Emmi Kotilehto kuljetti ympäri Röntämäkeä ja kertoi historiallisten kadunnimien taustoista. Tässä seistään Hjeltinkadun päässä.

Koroistenniemenellä sijainneen kirkon perustuksen kiviä on näkyvissä nurmen seassa keskellä niemeä.

Kepeästi kesään keräsi pappilan tallin täydeltä laulajia.

Tulikkiivi Sauna

TAKKA Jotul 373
1890,-

KAMIINA Jotul 602
490,-

TAKKA Iid 1
1190,-

Tule Sarokkaalle tutustumaan uusiin Tulikiven kiukaisiin!

Meillä on myös kaiken kattava
ASENNUS- JA REMONTTIPALVELU
Varaa ilmainen mittakäyntiaika
Marko Hakala puh. 040 178 0513
marko.hakala@sarokas.fi

SAROKAS
Taito o Palvelu o Asiantuntemus

Polttoaitoksenkatu 17, Turku. Puh. 275 2050. Ark. 8–18, la 9–14.

PARTURI KAMPAAMO

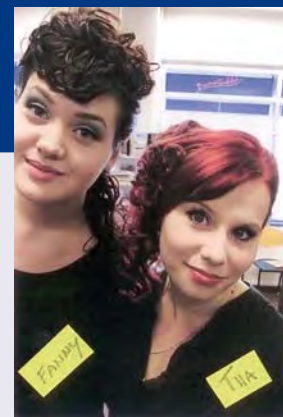
Punatukka

Hei!
Juhla-aika lähestyy!

Olen **Tiia Vaitinen**, palvelen sinua parturi-kampaamo **Punatukassa**. Leikkausten ja värjäysten lisäksi teen meikkejä ja hiustenpidennyksiä nyt tarjoushintaan, soitele!

Oppilastyötä -20% lauantaisin, tilaa aika Fannyilta.

Hyvää syksyä t. Maija - Tiia - Fanny

Avoinnä:
ma-ti-to-pe 9–17
ke 10–19
la 9–14

Maija Lehtiö
Halisten liikekeskus
Gregorius IX:n tie 8
20540 Turku
Puh. (02) 2370 656
Gsm 040 5112 313

Maarian kirkon rakennusmestari (Pertti Pussinen) ja opas Anita Pussinen esittelivät Maarian kirkon maalauksia ja muuta taidetta sekä niiden symboliikkaa.

Jenny Maria Montin Tallgren (Ann-Christin Antell) esitteli Koroisten-niemeä, jonka kaivaukset aloitettiin hänen toimestaan 1890-luvulla.

Maariassa lehvien alla -runoillassa Jaakko Haavion, Jakob Tengströmin ja Jaakko Finnon runoja esittivät (vasemmalta) Sirkka Vepsä, Tuula Walden, Sirkka Korpi-Hyövälti ja Ainikki Stenberg, kertojana Pertti Pussinen.

Maarian kirkkomaassa lepäivät merkkihenkilöt ja ajan kerrostumat aukenivat "haudankaivajan" kierroksilla.

Vanhin Maarian hautakivistä on Ingigerdin hautakivi 1200-luvulta. Se on siirretty Koroistennimeltä Maarian kirkon lattiakiveksi. Nykyään se nojaa sakastin seinää vasten.

Onkikilpailu Aurajoella 11.6.2011

Turun Kala ja Erän ja Koroiset-lehden onkikilpailu osui Koroisten viikon lauantaihin. Lämpöä oli jokirannassakin yli 30 astetta ja aurinko porotti täydeltä taivaalta. Kala söi siis erittäin huonosti. Saaliin kannalta parhaaksi osoittautui ensimmäinen paikka koskelta päin, josta nousi isoja lahnoja. Kilpailun suurin kala,

1 231-grammainen lahna nousi juuri siitä hollantilaisella kastemadolla.

Vastarannalta oli onkikilpailun aikana Suomi meloo -tapahtuman lähtö ja onkijat pääsivät ihailemaan kalastaessaan pariasataa kanoottia.

Kuvat ja teksti: Veikko Virtanen

Onkikilpailun tulokset

Nuorten sarja:

- I Matti Nurmi, 2 235 g, myös suurimman kalan voittaja, lahnan paino 1 231 g.
- II Kasper Ilvonen Kiskon Kala Kerho, 1 669 g.

Naisten sarja:

- I Ilvonen Tarja Kiskon Kala Kerho, 3 222 g, kilpailun suurin saalis.
- II Leena Fageström Kiskon Kala Kerho, 3 177 g.
- III Vuokko Sirkä Turun Urheilu Kalastajat, 2 187 g.

Miesten sarja:

- I Petri Kimari Onki-86, 1 660 g.
- II Ilkka Aronen Turun Kala ja Erä, 1 645 g.
- III Timo Turklin Naantalien Seudun Urheilukalastajat, 1 410 g.

Miesten veteraanisarja:

- I Toivo Kinnunen Turun Kala ja Erä, 2 897 g.
- II Pertti Lehtimäki Turun Kala ja Erä, 2 568 g.

LUOTETTAVAA, JOUSTAVAA
JA MONIPUOLISTA
KIINTEISTÖHUOLTOPALVELUA
JOKA TALON TARPEISIIN

TURUN KIINTEISTÖÄSSÄ OY

0400 521 258

RIIMUKATU 12 20380 TURKU
Fax (02) 238 8295

huolto@kiinteistoassa.fi

www.kiinteistoassa.fi

• HUOLTOTYÖT
• SIIVOUKSET
• ULKOALUEIDEN
HOITO
• HARJAKONE-
PALVELU
• PÄIVYSTYKSET
• SIJAISUUDET

MONIPUOLINEN LAATUVALIKOIMA

PIKKUHERKUISTA REILUIHIN RUOKA-ANNOKSIIN!

- VEIKKAUS
- OLUTTA MUKAAN JOKA PÄIVÄ
- MYÖS KALASTUSLUVAT
MEILTÄ!

TERVETULOA!

Aukioloajat: ma-pe 8-21, la 10-21, su 12-21

GRILLI JA ELINTARVIKEKIOSKI
HALISTUPA
Emmauksenkatu 1, p. (02) 253 9564

**TERVETULOA
SUOMALAISELLE
KATSASTUSASEMALLE**

MÄÄRÄAIKASKATSASTUKSET:

Henkilö- ja pakettiautot 45,-
Kuorma-auto alk. 60,- Peräv. alk. 40,-

PAKOKAASUMITTAUKSET:

bensa 15,- OBD 10,-
diesel 25,-

WP-Katsastus Oy

Tuulissuontie 34, LIETO,
puh. (02) 436 4300 www.wp-katsastus.fi

Av. ma-pe
klo 8-17

POP Pankki

Lieto ja Turku

www.poppankki.fi

Jonglöörit temppuilivat pihalla.

Kaksivuotiaalla Viimalla pysyy jo onki kädessä, sillä hän on kalastanut aikaisemminkin paapan kanssa.

Seppä Kristian von Pfaler.

Koroisten kyläjuhlat

20. elokuuta 2011 järjestettiin toiset Koroiset kyläjuhlat. Juhlien ohjelma oli viimevuotista runsaampi ja monipuolisempi. Erityisesti oli panostettu musiikkitarjontaan ja lasten viihtymiseen. Myös käden- taitonäytöksiä oli useita.

Kyläjuhlien myynti päättyi jo iltakuudelta, mutta musiikkiohjelma jatkui paperilyhtyjen valossa yöhön asti.

Kyläjuhlat järjestetään taas ensi vuonna ja kaikki talkooväki on lämpimästi tervetullutta mukaan valmistamaan seuraavia juhlia.

Lähetä palautetta kyläjuhlalista tai ilmoittaudu mukaan järjestelyihin:

2011@koroinen.fi

Teksti ja kuvat: Hanna Nurmi

Lasten onkikilpailussa oli välillä hulinaa ja kaloja nousi monenlaisia.

Puunhoitonäytöksiä Koroisten pihan suuressa saarnessa antoi Pekka Räsänen.

Synnöve Nenosen risutyöpajassa muotoiltiin risuista ja rautalangasta.

Maarian kämmekköiden leirinuotiolla paistettiin itse letut.

Itä-Maarian aluetyön pisteessä Mika Ketola paistoi ahvenanmaalaista lammas-makkaraa.

Illansuussa joogattiin.

Petra Giacomellin taidenäyttelyn avajaisissa soitti Minna Hokka paimensoittimilla.

Illan viimeinen esiintyjä, klezmerbändi zHok! villitsi yleisön.

Helmiveneen alpakat hurmasivat lapset.

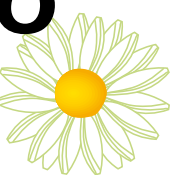
Koroisten historian asiantuntija Pentti Koivunen (3. oikealta) vei matkalle maan sisällä olevaan menneisyyteen.

Leikkivallankumous toi lapsille käsityötarpeita ja luonnonmateriaaleja ja omenapuun alla askarreltiin.

Meille on helppo tulla

Raunistulan Apteekki

P

I

Ilmaiset parkkipaikat oven vieressä

Invapaikka, pyörätuoliluiska ja automaattiovet

Avoinnä: arkisin 9-19 ja lauantaisin 9-15

Satakunnantie 19, Turku
 puh ja fax 020 740 4300
www.raunistulanapteekki.fi

Pirjo Ranti

HalisSunnuntaina oli runsaasti erilaista musiikkitarjontaa.

Koroinen - Turun syntysija -kulttuuripääkaupunki-hankkeeseen liittynään vietettiin Halisten kaupunginosaviikkoa 22.-28.8.2011.

Viikon suunnittelu aloitettiin syksyllä 2009, jolloin eri intressiryhmät kokoontuivatideoimaan viikon teemoja ja ohjelmaa, myös koordinoitua alueen muihin toimijoihin tarvittiin jo alkuvaiheessa. Kesällä 2010 toteutettiin viikon ohjelma pilottina. Muutokset varsinaiseen 2011 toteutukseen olivat pieniä. Viikon toteutuksessa oli mukana yhteensä 13 eri yhteisöä ja yhteistyötahoa.

Halisten viikon tavoitteiksi asetettiin sekä alueen että koko kaupungin asukkaiden kotiseutuhengen ja yhteisöllisyyden lisääminen sekä kotiseudun historian tunteminen. Tavoitteena oli myös lisätä asuinalueen arvostusta nykyajan elinpiirinä, osana vanhaa Koroisten ja Maarian pappilan kulttuuriympäristöä.

Halisten viikon teemaksi muotoutui ”Tuhannen tarinan kylä”. Tarinaa kerrottiin viikon jokaisena päivänä eri muodossa ja eri kertojan kuvaamana niin lapsen, nuoren kuin vanhuksenkin näkökulmasta. Muinaisjäännökset, myllyjen historia, luonnon monimuotoisuus ja asuminen ennenmuinoin ja tänään saivat omat fooruminsa.

Lasten ja nuorten tarinat koottiin kirjaseksi ”Sata tarinaa Halisista”, jossa Nummen ja Halisten koulujen oppilaat kertovat elämästään Halisissa. Lapset kuvaavat asuinseutuaan myös piirroksin ja tarinoissa kuvastuu hyvin monenlaisten kulttuurien kirjo.

Halisten viikon vietto alkoi oikeastaan jo 16.5.2011, jolloin Halisten silta liputettiin juhlaallisesti kulttuuripääkaupunkivuoden lipuin.

Hanna Nurni

Halistenukkeja.

Pirjo Ranti

Yömelonta alkoi Halistenkosken alapuolelle rakennetulta uudelta Kulttuurikuntoilun keskuspuiston melontalaiturilta.

Pirjo Ranti

Luontokeskiviikon alkuillasta biologi Johanna Lampinen (vasemmalla) perehdytti Aurajoen ja Virnamäen erikoiseen kasvillisuuteen. Halisten padon reunassa kasvaa mm. myrkykeisoa, punakoisoa, keltakurjenmiekkää, kalmojuurta, rantalemmikkiä, rantaminttua, vesihierakkaa.

Pirjo Ranti

”Perinneperjantain” iltakävelyllä tutustuttiin Halisten vanhan kylämäen kolmen talon pihapiiriin ja elämään asukkaiden kertomana. Oppaana toimi FM. Sami Männistö. Päätteeksi nautittiin makoisat pullakahvit puutarhassa.

Hanna Nurni

Nummen kirjastossa esiintyi myös Pullervo Pöllö, kertojana Maikku Alanko. Etualalla Pullervo kavereineen ja taustalla Maikku Alanko kiinnittää lasten askarteluja seinään.

Hanna Nurni

Halisten koulun ovella vierailijoita tervehti oppilaiden tekemät pienet ukot, joissa langan värit olivat kotimaan lipun värit.

Pirjo Ranti

Luontokeskiviikon hämärtäessä bongattiin lepakoita biologi Emma Kososen johdolla. Lepakoita nähtiin ”oikein näytösluonteisesti”, kun pohjanlepakko esitteli pyydystystaitojaan vanhojen rakennusten siimeksessä. Etualalla Emma Kosonen kuulostele lepakoiden ääniä lepakkodetektorilla.

Halisten kaupunginosaviikolla tutustuttiin kotiseudun monimuotoisuuteen

Halisten viikon vietto huipentui toukokuulta siirtyneeseen koko kylän yhteiseen tapahtumaan HalisSunnuntaihin. Ohjelmassa oli musiikkia, sirkusta ja tanssiesityksiä. Kirpputori ja monipuolinen myyntitoiminta toi nautittavuutta iltaan. Tilaisuuden avasi ministeri Niinistön estyneenä ollessa Katri Sarlund.

Tapahtumassa jaettiin Halisten koulun piirustuskilpailun palkinnot.

Halisakaksi kukitettiin Saara Markkula, joka on toimissaan aktiivinen ja levittää ympärilleen elämäniloa ja positiivisuutta.

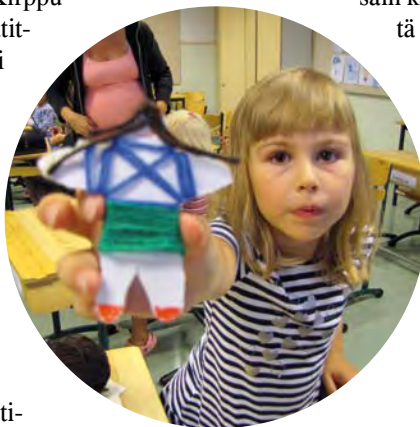
Halisukon tittelin sai Tapio Jokinen, joka on toiminnallaan rikastuttanut monipuolisesti alueen kulttuuri- ja vapaaehtoistoimintaa. Parhaimmat onnittelut heille!

Kaiken kaikkiaan Halisten viikko kokosi tilaisuuksiin toista tuhatta osanottajaa. Palaute tapahtumista on ollut positiivista, tulevaisuudessa on toivottu mm. teemakävelyjen jatkuvan.

Viikon vietto täydensi Halisiin tehdyt bussikierrokset, ns. nähtävyyksierrokset. Olin yhdellä kierroksella mukana ja sain kokemuksen moni-ilmeisestä, luonnonläheisestä ja viihtyisästä asuinalueesta, jossa asuu monikulttuurinen ja sopuisa väestö positiivisesti tulevaisuuteen katsoen.

Jokainen halislainen elää tässä ajassa kiinnittyneenä kotiseutuunsa ja välittää tarinaansa viestiksi jälkipolville.

Parhaimmat kiitokset hankkeen toteutuksesta Turku2011-säätiölle, tilaisuuksien osanottajille ja erityisesti jokaiselle viikon järjestämisessä mukana olleelle.

Pirjo Ranti
Turku2011
Kaupunginosaviikot/Halinen
projektipäällikkö

Hanna Nurni

Kannusruoho, joka on alkuaan tuotu Suomeen koristekasviksi, kukkii elokuusta alkaen tienvarsilla, tässä Valkkimyllynkadun varressa.

Pirjo Ranti

”Loimulauantaina” melottiin Halistenkoskelta keskustaan katsomaan tuli- ja akrobatioshowta. Sää suosi satapäistä melojien joukkoa pimenevässä elokuun yössä.

Pirjo Ranti

Yhden monista tanssiesityksistä veti Samba Carioca.

Pirjo Ranti

Tanssiesitys HalisSunnuntaina.

Pirjo Ranti

Halislaiset papat, Aulis Katajamäki (vas.) ja Heikki Ranti (oik.), kertoivat elämästään lapsuus- ja nuoruusvuosinaan Jaakko Lavasteen (kesk.) haastattelemena.

Pirjo Ranti

Halisten kylämäen vanhat aitat ovat 1700-luvulta.

Hanna Nurni

Halisten koulun ekaluokkalainen Julia Vuori askarteli äitinsä Heidi Mäkelän kanssa jääkaappimagneetiksi päätyvää pahvista Halisukkoa koulun toimintatorstaissa.

Hanna Nurni

Muinaismuistoretki Virnamäkeen lähti Halistenkoskelta, jossa oli myös venetaideteoksia. Kullannupukin piipahti tervehtimään retkeiläisiä ja haukkaamaan ruohoa.

Hanna Nurni

Virnamäen Katajamäkeen on Aurajokisäätiö tehnyt hoitosuunnitelman, jotta se ei kasvaisi umpeen. Katajakedolla on vielä 1970-luvulla ollut laidunnusta, nyt aluetta hoidetaan.

Eri vuosikymmenten oppilaat ryhmäkuvattiin, kuvassa 1950-lukulaisia.

Kahvijonossa riitti juttua. Takana koulun huussirakennus joka on myös restauroitu vaan ei käytössä.

Paimalan Wanha Koulu uudistettuna.

Maarian kaupunginosaviikko 4.7. – 10.7.2011

Viikkomme alkoi Maarian Allas ry:n järjestämällä tilaisuudella *"Paimalan Wanhan Koulun kello soi"*. Tämä oli ensimmäinen yleisölle avoin tilaisuus tässä v. 1904 rakennetussa koulurakennuksessa, jonka koulutoiminta siirtyi uuteen, Metsämäkeen vuonna 1964 rakennettuun samannimiseen rakennukseen. (Tämäkin koulurakennus on jo siirretty muihin tarkoituksiin.) Tilaisuus oli oiva mahdollisuus – paitsi koota koulun entisiä oppilaita tutustumaan entisen opintonsa nykytilaan – myös esitellä **Jaana Kaarton** ja **Harri Kosken** restauroiman rakennuksen uutta elämää Arabian tuotteiden myyntipaikkana sekä ensi kesänä avattavana kahvilana.

Sää oli tilauksesta kaunis ja koulun piha täyttyikin entisistä oppilaista sekä paikasta kiinnostuneista eri ikäisistä turkulaisista. Muisteltiin kouluajoja, kuultiin **Harry Siivosen** kertomana koulun historiaa, nautittiin koulun oppilaan **Erkki Vätilän** musiikista sekä laulettiin hänen säestyskseen nostalgisia koululauluja, katseltiin muistojen luokkakuvia sekä ihailtiin **Raimo Lähtenmäen** eletroniikka- ja **Heimo Heikkilän** öljyväritaidetta.

Toisena Maarian Allas ry:n tilaisuutena ohjaaja **Pekka Saariston** perhe esitti lukien **Kaisa Pakkalan**

kirjoittaman näytelmäkäsikirjoituksen *"Elämää Paimalassa Suomen kohtalonvuosina"*. Ensi kesänä tämä historikki Eskolan suvun vaiheista, sääty-yhteiskunnasta, kenraalikuvernööri Bobrikovin ajan, sisällissodan, talvisodan ja jatkosodan kautta jälleenrakennuksen aikaan vuodesta 1890 vuoteen 1949 esitetään Myllyojalla autenttissa ympäristössä kesäteatterina. Esityksen jälkeen sisällöstä sukeutui runsas, lämmintä mielenkiintoa osoittava, rön-syilevä ja vanhoja tapojakin käsittelevä keskustelu.

Maarian Allas ry:n repertuaariin kuuluu myös alueen arkeologia, perinnetieto ja liikunnallisuus. Nämä yhdistyivät *Arkeologisella luontoretellä*, joka suuntautui Myllyojan sillan yli altaan itäpuolelle kivikautista polkua pitkin "Hyllylähteelle". Perinnetiedon oppaana toimi **Tiina Törö**, joka myös oli laatinut retkeä varten ihastuttavan kartan perinnetietokohteen. **Kai Kaituri** selosti retken arkeologisen puolen.

Ruusuportti ry:n isännöimä *"Vanhan Hyvän Ajan lauluja"* sai runsaasti kiitoksia osallistujilta. Viikon teemana Maariassa oli historiallisuus. Niinpä kaikki laulut, joita Viis Papeista -yhtyeen keulahahmo, "Maestro" **Petri Laitinen** ja kitaristisäestäjä **Jussi Nie-**

mi Myllyojan salissa esittivät ja vetivät, olivat 1920, -30 ja -40-luvulta. Laitinen esitti myös flyygelillä soittaen ja laulaen itse säveltämiään ja sanoittamia, teemaan sopivia lauluja. Yhteislaulujen sanat oli etukäteen annettun esityslistan mukaisesti monistettu yleisölle. Osanottajat jäivät odottamaan seuraavaa tämänkaltaista interaktiivista lauluiltaa. Mahdollisesti jo ennen joulua tähän tarjoutuikin tilaisuus.

Maarian Allas ry järjesti vielä kahdena päivänä *Kirkkovenesouturetken*. Lähtö tapahtui Ävikin rannasta Maarian padon vierestä, Myllyojan sillan tienoilta taas suunnattiin takaisin. Sou-tajat nauttivat täysin rinnoin, yleensä harjoittamattominakin pysyivät jopa tahdissa. Mukana oli yhdistyksen jäseniä, jotka voivat kertoa ohi lipuvista maisemista ja paikoista. Sattumalta aikataulut sopivat Turku2011 -säätion nähtävyyssierrokseen ja veneestä ylös sillalle katsahtaessa voi nähdä vilauksen "sinipukuisesta naisesta".

Näitä bussiajeluja Turku2011 -säätio järjesti viikon aikana viidesti Maariaan aiheenaan *"Kulttuurin kehto jo 2011 eaa. - kun Turku oli vielä merenpohjaa"*. Ajelu pysähtyi kuulemaan **Marja-Liisa Haapa-ahoa** Ruusuportti ry:n toiminnasta sekä Myllyojan jugendtalosta ja sen historiallisten

ruusujen tarhasta. Kiertoaajelu pysähtyi myös Myllyojan sillalle, sille kuuluisalle "sillalle joka ei johda minnekään". Täällä allekirjoittanut kertoi Maarian altaasta, Maarian Allas ry:stä sekä esitti jo vuosisatojen ajan entisen Vähäjoen rannoilla nähtyä sinipukuista naista tuoden hänen viestinsä nykyajan ihmisille. Tämä ruotsinvallan aikana lähiseudun kartanossa elänyt nuori Kaarina Maurintytär oli isänsä kruununvoudin silmäterä. Isä joutui työnsä vuoksi matkustelemaan ja jättämään aarteensa uskottujen miesten suojelukseseen. Nämä kuitenkin pettivät luottamuksen eikä moninkertaisesti häväisty neito jaksanut kantaa kohtalonsa painoa vaan kevättulvien aikaan hänen hahmonsä jäi näille rannoille. Nykyajan tietäjä **Jukka Hirvonsalo** kertoi kysyttäessä neidon viestin: sitten, kun naisen kunnia on saman arvoisen miehen kunnian kanssa, hän saa rauhan!

Maarianviikolla Moision koululla esiteltiin Moision Pientalot ry:n järjestämä näyttely *"Maarian kuvat - maiseman muisti"*, johon oli kerätty maarialaisista kohteista valokuvat ennen ja nyt sekä Turun Tyttöjen Talon kokemuksellinen näyttely valokuvien, esineiden ja kertomuksien.

Turku2011 -säätio toivoo kulttuuripääkaupunkivuoden saavan aikaan

pysyvää kulttuuritarjontaa kaupungissamme. Ainakin Maarian Allas ry ja Ruusuportti ry jatkavat aktiivista toimintaansa. Kiitos Turku2011 -projektin, kumpikin yhdistys sai mahdollisuuden esitellä tarjontaansa aiempaa laajemmalle yleisölle. Kaupunginosaviikon jälkeen 10.8. Maarian Allas ry järjesti perinteisen sadonkorjuun siunaustilaisuuden nimellä *"Laurinpäivän juhla"*. Paikkana oli autenttinen Äkölän Krotti, jossa jyvähurin asettaminen kuppikiville tapahtui vuosittain ennen 260 vuoden taukoa – ja taas tästä lähtienkin. Tulevina kahtena kesänä näytelmää *"Elämää Paimalassa Suomen kohtalonvuosina"* esitetään kesäteatterina Myllyojan pihalla. Ruusuportti ry taas järjesti elokuussa vuosittaisen puutarhakonsertin huipuksiintyneine: oopperalaulaja **Juha Kotilainen**, säveltäjä-orkesterinjohtaja-hanuristi **Timo-Juhani Kyllönen** tyttäriensä **Olivia** ja **Sabina** kanssa esiintyivät. Tänä vuonna on vielä odotettavissa Myllyojalla Kotilaisen ja Kyllösen itsenäisyyspäivän konsertti. Runsasta ohjelmatarjontaa voi seurata sivulta www.goldenage.fi/ruusuportti.

Teksti ja kuvat: Päivi Eskola

Paimalan Wanhan Koulun uudet omistajat Jaana Kaarto ja Harri Koski.

Laurinpäivän esiintyjä: Tiina Törö (vas) ja Minna Hokka.

Puutarhakonsertin esiintyjät Marja-Liisa Haapa-ahon seurassa: Juha Kotilainen (vas), Timo-Juhani, Sabina ja Olivia Kyllönen.

Luontoretken levähdyshetki Korkeakalliolla, keskellä oppaat Tiina Törö ja Kai Kaituri.

Auvo Aro huolehti arkeologisella retkellä viimeisistä kulkijoista.

Erkki Vätilä säestää esilaulukuoroa Tapio Jokisen pidellessä mikrofonina.

Bussituristeja Myllyojan sillalla kuuntelemassa "sinipukuista naista". Oikealla "Sophie Mannenheim".

Maarian allas Äkölän Krotin kohdalla kuvattuna.

Kirkkovenesouturetki alkamassa Ävikin rannasta.

Vanhan Hyvän Ajan Lauluja -illan esiintyjät Petri Laitinen ja Jussi Niemi.

Myllyojan puutarhakonsertin kuulijakuntaa.

Ahlman-suvun albumi

Ravurit kiitävät nykyisin Metsämäen raviradalla. Myös tätä ennen kiitäneitten vuosisatojen jälkiä voi nähdä Metsämaessä. Tila on ollut luostarin, kruunun ja yksityisten omistajien hallussa. Merkittävä Ahlmanien suku asui Metsämäen kartanossa satakaksikymmentäviisi vuotta.

Ahlman-suvun albumi

Kartano oli kuuluisa kauniista puutarhastaan.

Metsämäen kartanon historiaa

Luostarin maatilasta herraskartanoksi

Metsämäen alue on saanut vakituisen asustuksen viimeistään 1200-luvun loppuun mennessä. Nimi Metsämäki viittaa metsäiseen maakohoumaan. On myös mahdollista, että nimi on ikään kuin joen toisella puolella olevan Saramäen kantakylän vastakohta. Metsämäki on ehkä saanut ensimmäiset asukkaansa sieltä.

Naantalın luostarin Metsäkylä

Vanhimmassa kirjallisessa merkinnässä Metsämäestä käytetään nimitystä Metsäkylä. Tässä mainitussa asiakirjassa vuodelta 1436 vahvistettiin, että muuan **Margareeta Maunontytär** omisti kaksi kolmasosaa Metsäkylästä. Kaksitoista vuotta myöhemmin, vuonna 1448, Metsäkylä siirtyi lahjoituksen kautta Naantalın luostarin omistukseen. Asiakirjojen mukaan sille on myönnetty verovapaus luostarin tilana.

Ensimmäinen kirjallinen maininta nimenomaisesti Metsämäestä on vuodelta 1453. Erään oikeusjutun todistajana esiintyy Heynae Maettaemaekij.

Metsämäen kohtalosta ei ole ei ole tarkempaa tietoa tuolta ajalta. Tila joutui pois luostarilta uskonpuhdistuksen aikoihin, kun kirkon omaisuus siirrettiin maalliselle vallalle. Siitä tuli 1500-luvun puolesta välistä lähtien maaveroa maksava talonpoikaistila.

Vuoden 1540 maakirjassa Metsämäen veronmaksajana on lampuoti **Simo Antinpoika**. Kylvöksi ilmoitetaan 5,5 hehtolitraa. Vuonna 1551 talo kuului **Tuomas Jussinpojalle**. Näihin aikoihin Halisten kylän kolmen talon, Tättilän, Frantin ja Komoisten kylvö oli kaikkiaan noin 10 hehtolitraa. Maarian pitäjän keskusta-alueen 15 talon keskimääräinen kylvö oli siihen aikaan noin 11,5 hehtolitraa.

Isotalo ja Vähätalo

Myöhemmin Metsämäki jaettiin kahteen osaan. Toinen oli Isotalo, 2/3 mantaalia, ja toinen Vähätalo, 1/3 mantaalia. Vuonna 1571 tilojen haltijoina olivat **Jaakko Pietarinpoika** ja **Matti Tuomaanpoika**. Samaisen vuoden hopeaveroluettelon mukaan taloissa oli kaikkiaan 2 hevosta, 3 härkää, 6 lehmää, 4 hiehoa, 14 lammasta ja 10 sikaa. Maarian pitäjän keskustan alueen taloissa oli keskimäärin samaan aikaan taloa kohti 1,1 hevosta, 3,5 härkää, 5,0 lehmää, 5,4 hiehoa, 10 vuohia ja lammasta sekä 2,6 sikaa.

Jaakko Pietarinpojan jälkeen Isotalon omistajina ovat olleet mm. **Jussi Jaakonpoika** 1627, **Jaakko Jussinpoika** (1628 – 1629), **Nuutti Jussinpoika** (1630 – 1631), edellisen veli **Jaakko Jussinpoika** (1632 – 1634) ja hänen jälkeen kolmas veli **Klemetti Jussinpoika** (1635– 1676), Klemetin leski **Liisa** (1676 – 1677), Liisan toinen mies **Pietari Juhaninpoika** (1678 – 1685), uudelleen Liisa (1686 – 1688), Liisan poika edellisestä avioliitosta, **Martti Klemetinpoika** (1689 – 1700), ja Martin leski **Margareta** (1700– 1701).

Margareta lesken jälkeen omistajiksi mainitaan **Jaakko Laurinpoika** (1702 – 1713), edellisen poika **Tuomas Jaakonpoika** (1714– 1723) ja hänen jälkeensä tämän poika **Simo Tuomaanpoika** (1724 –1751).

Sekä Isotalo että Vähätalo olivat 1700-luvulla ns. kruununtiloja. Niitä viljelevä talonpoika saattoi kyllä ostaa niille ns. sukoikeuden, mutta niiden viimekätinen omistusoikeus oli kruunulla eli silloisella valtiovallalla. Talonpojalla oli tilaan nautintaoikeus veronmaksuvelvollisuutta vastaan.

Kruununtalasta perintötilaksi

Metsämäen Isotalon talonpoikainen isäntä Simo Tuomaanpoika lunasti vuonna 1749 Vähätalon kruunulta itselleen. Kahden vuoden päästä hän myi Isotalon nautintaoikeuden nimismies **Kristoffer Blohmille**, joka lunasti vuonna 1754 tilan kruunulta perintötilaksi.

Kristoffer Blohmista lähtien Metsämäen omistajina ovat olleet virkamiehiä, säätyläisiä, tai kauppiaita. Blohmin jälkeen Metsämäen omistajaksi tuli vuonna 1756 lainopin tohtori, valtiopäivämies **Lorentz Anders Ekenberg**. On otaksuttu, että juuri hänen aikanaan kartanolle rakennettiin uusi päärakennus nykyiselle paikalleen. Vanha päärakennus jäi entiselle paikalle. Siinä asuivat talonpojat, jotka vastasivat maatalouden ja karjanhoidon käytännön toiminnasta.

Ekenbergin jälkeen omistajaksi mainitaan joissakin lähteissä myös Turun Akatemian historian ja moraalin professori **Johan Bilmark**, joka ilmeisesti myi kartanon vuonna 1776 hovioikeudenneuvos **Mikael Liliukselle** samalla, kun hän osti Huhkon kartanon Raisiosta.

Isojako toimitettiin pian tämän jälkeen vuonna 1779. Vähätalon isäntänä oli näihin aikoihin siltavouti **Jakob Lindberg**. Lilius korjautti ja paransi päärakennusta vuonna 1796. Talo siirrettiin tämän jälkeen Mikael Liliuksen pojalle, tuomari **Gustav Liliukselle**.

Palovakuutettu kartano

Liliusten aikaisista palovakuutusasiakirjoista vuodelta 1799 ilmenee mm., että päärakennuksessa ei ollut keittiötä. Tämä oli tavallista 1700-luvulla, jolloin usein keittiö oli usein erillisessä rakennuksessa, josta ruoka kannettiin päärakennukseen. Päärakennuksessa oli todennäköisesti 4 – 6 huonetta. Päärakennuksen kanssa yhteen rakennetussa itäisessä siipirakennuksessa oli niin ikään 4 – 6 huonetta. Huoneiden lattiat olivat lämpöeristetyt lukuun ottamatta keittiön lattiaa. Keittiön lattian alla oli kellaritilat.

Talojen ikkunat olivat neliömäisiä. Perimätiedon mukaan ikkunat olivat varustettu luukuilla. Huoneissa oli välikatot ja seinissä paperitapetit. Siipirakennuksen huoneiden uunit olivat rapattuja. Hienompien huoneiden uunit olivat lasitettuja vihreällä kaakelilla. Silloiset uunit olivat todennäköisesti pystytetty 1700-luvulle tyypilliseen tapaan omien jalkarakennelmiensa päälle.

Päärakennuksen katto oli jyrkkä suora harjakatto suorine päätyineen. Seinät oli verhottu laudoilla ja maalattu punaiseksi. Navettarakennus oli leipomosiiven jatkeena samassa rivissä, siellä oli tilaa vain seitsemälle lehmälle. Eläintilat olivat pienet senaikalaiselle maanviljelylle ja välttämätön tila härille puuttui kokonaan. Vakuutuskirjassa todetaankin, että kartanon karjatilat olivat tarkoitettut vain yksityiskäyttöön. Varsinaiset maatalouden hoitamiseen tarkoitettut karjatilat eivät sisältyneet lainkaan vakuutusasiakirjoihin.

Metsämäki uudistuu

Mikael Lilius kuoli vuonna 1801. Samana vuonna hänen poikansa Gustav Liliuksen nimissä ollut Metsämäki siirtyi turkulaisen tukkukauppiaan **Erik Hartwallin** omistukseen. Hartwall ryhtyi ensi töikseen uudistamaan rakennuksia.

Karjatilat purettiin samoin kuin silloiset talli- ja vaunuraken-

nukset. Niiden tilalle rakennettiin ajanmukaiset talousrakennukset, joihin kuului iso kivinen taitekattoinen talli- ja navettarakennus. On luultavaa, että Hartwall rakennutti päärakennukseen taitekaton alkuperäisen harjakaton tilalle.

Vuoden 1806 palovakuutusasiakirjoista ilmenee, että leipomosiipirakennuksen jatkoksi oli rakennettu leveä tiilinen, taitekattoinen talli ja vaunuvastosiipirakennus, jossa oli tilat kymmenelle hevoselle ja renkitupa, jossa oli kuusi seinään kiinnitettyä sänkyä. Talon rengit ja piit muuttivat ilmeisesti sinne Metsämäen talonpoikaistalosta.

Talli- ja vaunurakennussiiven jatkeeksi valmistui samaan tyyliin rakennettu karjatilarakennus vuonna 1810. Siihen tuli tilat koko kartanon karjalle. Vuonna 1814 tilaa oli 16 härälle asiankuuluvine aputiloineen ja varustuksineen.

Hartwallin aikana valmistui muitakin maataloudessa tarvittavia tiloja ja uusia rakennuksia päärakennuksen yhteyteen. Hän kehitti myös tilan puutarhanhoitoa ja maanviljelystä. Näin ilmeisesti Metsämäen maatalous keskitettiin herraskartanon välittömään yhteyteen.

Hartwall kuoli vuonna 1826. Hänen jälkeen kartanon omistajaksi tuli **C. F. Hällström**, jolla talo oli vuoteen 1831. Häneltä kartanon hankki lääketieteen professori **Mattias Kalm**. Kalmin omistus jäi lyhytaikaiseksi, sillä hän kuoli jo vuonna 1833. Hänen perikuntansa myi Metsämäen luutnantti **Karl Johan Rosenbröijerille** vuonna 1834. Rosenbröijer oli kiinnostunut maanviljelyksestä. Hän laajensi huomattavasti peltoalaa ja liitti Vähätalon taas kartanon tiluksiin.

Alimaisen poika – ensimmäinen Ahlman

Kun Rosenbröijer kuoli, hänen leskensä myi Metsämäen kartanon kauppias ja tehtailija **Adolf Serénille** vuonna 1848. Serén kuoli jo seuraavana vuonna. Hänen perikunnallaan talo oli kuitenkin aina vuoteen 1853, jolloin sen osti kaupunginpalvelija **Gustaf Ahlman**. Kauppaan kuului myös Jussilan tila Ruskolla, jonka Rosenbröijer ilmeisesti oli jo aikanaan hankkinut Metsämäen yhteyteen.

Alkoi Ahlmanien aika Metsämaessä.

Gustaf Ahlman oli syntynyt Angelniemessä 7.4.1818 rusthollarin poikana. Gustafin isällä oli Angelniemen Karvaisten kylässä rustholli nimeltään Kiuka tai Alimainen. Ahlman nimi

Ahlman-suvun albumi

Kartanon Vanhan Tampereentien puoleinen julkisivu.

Kartanon sali Ahlmanien aikaan.

lienee johdettu jälkimmäisestä nimestä, joka taas juontaa siitä, että Karvaisten kylässä ollut Karvaisten talo oli jaettu aikaisemmin kahdeksi rustholliksi, joista toinen oli nimeltään Alimainen. Myöhemmin Gustafin vanhin veli, **Carl Fagerlund** yhdisti tilat hankkimalla kummatkin tilat itselleen. Nykyiseltä nimeltään Karviaisen tila sijaitsee Halikon lahden länsirannalla noin 2 kilometriä Kokkilasta Kemiön saarelle johtavasta lauttarannasta Salon suuntaan.

Alimaisen rustholli oli ollut Gustafin isänpuoleisella suvulla useamman sukupolven ajan. Gustafin isä **Carl Michaelinpoika** (1784 – 1858) toimi vuosina 1815–19 Angelniemen kappeliseurakunnan kirkkoväärtinä. Hän toimi myös seurakunnan luottamustehtävässä kuudennusmiehenä. Kirkkoväärti vastaa toimenkuvaltaan kunnanvaltuuston puheenjohtajaa tai kunnanjohtajaa. Kuudennusmies vastaa lähinnä kunnanvaltuutettua.

Gustafin äiti, **Helena Mikontytär** (1781 – 1853) oli Angelniemen Asilan kylän Asilan talon tytär. Heillä oli lapsia kaikkiaan kaksitoista. Puolet lapsista oli kaksoispareja Gustafin ollessa yksi heistä. Gustaf lienee ollut sisarusarjan yrittelijäin yksilö.

Carl Michaelinpoika oli luonteeltaan tasapainoinen ja ilmeisen hyväntuulinen. Hän tapasi pukeutua kirkkokäynneilään säämiskäisiin polvihousuihin, soljellisiin puolikenkiin ja pitkiin sukkiin. Hän oli suomenkielinen, mutta hallitsi myös ruotsinkielen. Kirjeissään pojalleen Gustafille Turkuun hän käytti ruotsia. Vanhoilla päivillään hän kerrotaan tulleen ulos kamaristaan Kallen päivän aattona ja kysyneen talon palvelijattarelta: ”Tiedäks ett huomen on Kallen päivä!”

Gustaf muutti Turkuun 1835 raatimies **Nystedtin** palvelukseen. Hän oli silloin siis 17 vuoden ikäinen. Turun palosta oli kulunut kahdeksan vuotta. Kaupungissa elettiin aktiivista jälleerakennuskautta. Turku oli vielä tuolloin Suomen suurin kaupunki. Gustaf otti silloisen tavan mukaan Turussa ruotsalaisen sukunimen Ahlman. Nimi on ilmeisesti johdettu hänen kotitalonsa suomalaisesta nimestä Alimainen.

Kaupunginpalvelija ja hallioikeuden vahtimestari

Nystedtin suosituksista Gustaf Ahlman pääsi ylimääräiseksi kaupunginpalvelijaksi. Virka vakinaistui vuonna 1841. Kaupunginpalvelijoiden tehtäviin kuului avustaa raastuvan- ja kämnerinoikeuksia sekä kaupunginsihteeriä toimittamalla haasteet perille ja kutsumalla todistajat oikeuteen. Lisäksi he avustivat kämneriä ulosotoissa ja palomestaria katselmuksissa.

Kymmenen vuotta Turussa asuttuaan 27-vuotias Gustaf meni naimisiin 21-vuotiaan **Ulrika Vilhelmina Helanderin** (1824 – 1885) kanssa 24.4.1845. Ulrika Vilhelminan, eli lyhyemmin Minan, molemmat vanhemmat olivat syntyisin Piikkiöstä. Minan isä oli ollut kirvesmies, joka oli kuollut muutama viikko ennen Turun paloa. Mina oli ollut silloin vain 3–4-vuotias.

Gustaf tutustui vaimoonsa asuessaan Luostarinmäellä. Mina Helander asui nimittäin äitinsä kanssa samassa talossa

Kartanon päärakennus nyt.

kuin Gustafkin. Äiti harjoitti siellä kutomista elatukseks. Luostarinmäki oli säästynyt palolta. Siksi siellä asui iso osa kaupunkilaisista.

Ulrika Vilhelmina Ahlman oli hyvin uskova. Hänen kerrotaan kävelleen koko matkan Pöytyälle kuuntelemaan evankelisen liikkeen perustajan **Fredrik Hedbergin** saarnaamaan tämän ollessa siellä pappina.

Vuonna 1852 Gustafista tuli myös Turun teollisuuslaitosten asioita käsittelevän hallioikeuden vahtimestari kaupunginpalvelijan viran ohella. Vahtimestarin tehtävät lienevät olleet samansisältöiset kuin kaupunginpalvelijankin. Hallioikeudessa käsiteltiin teollisuuteen liittyviä asioita. Hallioikeudet lakautettiin 1859.

Gustaf Ahlmanille ja hänen vaimolleen syntyi yhteensä 11 lasta, joista kuitenkin neljä kuoli jo nuorena. Heillä oli Luostarinmäellä pieni talo. Raatimies Nystedtkin asui samassa korttelissa. Nykyisin paikalla on ruotsinkielinen vanhainkoti Hemmet Tähtitornikatu 2:ssa.

Talo paloi 1852. Talon jälkeen Gustaf Ahlman hankki toisen talon Multavierunkadun suunnalta joen toiselta puolelta. Hän oli ilmeisesti pystynyt hankkimaan kohtalaisen varallisuuden virka-ansioillaan ja saamallaan erillisillä toimeksiantoilla. Hän toimi mm. konkurssipesän uskottuna miehenä.

Gustaf Ahlman Metsämäen omistajana

Gustaf Ahlman osti Metsämäen Iso- ja Vähätalon ja puolet Ruskolla olevasta Jussilan talosta 21.7.1853 päivätyllä kaupakirjalla. Kauppahinta oli 5 500 hopearuplaa. Gustaf oli silloin 36-vuotias. Kun hän sitten saapui muuttokuormineen kaupungista Metsämäkeen, hän sanoi vaimolleen: ”Nyt tulemme maahan, jossa rieska ja hunaja vuotaa.”

Gustafin äiti oli kuollut saman vuoden tammikuussa pitkän sairastelun jälkeen. Gustaf oli ollut silloin vuoden hallioikeuden vahtimestarina kaupunginpalvelijan viran ohella. Vahtimestarin toimesta hän erosi seuraavana vuonna ilmeisesti liian suuren työtaakan takia.

Gustaf Ahlman toimi kaupunginpalvelijana kolme vuotta Metsämäen hankinnan jälkeenkin vuoden 1856 loppupuolelle saakka. Sanotaan, että kaupungin virkahierarkiassa oli herätänyt pahennusta se, että hän ajeli kaupungilla hevoskieseillä samaan aikaan, kun hänen esimiehensä kävelivät jalan.

Ennen Ahlmanien aikaa Metsämäen päärakennus oli talonpoikaistyyliin hyvin kapea ja pitkänomainen, suuren L-kirjaimen muotoinen. Huoneet olivat peräkkäin kuin junanvaunut. Hartwallin rakennuttamaa siipirakennusta kutsuttiin Kivituvaksi. Gustaf Ahlman teki suuria korjaus- ja uudistustöitä päärakennuksessa ja keittiö- ja leipomosiipirakennuksissa vuosina 1868 – 1869.

Päärakennuksen huonejärjestystä muutettiin ja lisättiin toinen rivi huoneita vanhojen rinnalle. Päärakennuksen taitekatto muutettiin harjakatoksi. Vanha keittiösiipirakennus ja erillinen leipomorakennus purettiin ja niiden tilalle rakennettiin uusi siipirakennus. Samaan aikaan rakennettiin ilmeisesti myös kuis-tirakennelmat pihanpuolelle.

Gustaf Ahlman jäi pois kaupunginpalvelijan virasta vuonna 1856. Hän oli silloin 39-vuotias. Gustaf Ahlman kehitti innokkaasti tilan maanviljelystä sekä harjoitti mehiläisten hoitoa. Hän pystyiikin parantamaan merkittävästi Metsämäen viljelyksiä. Heinän kylvä ihmetytti naapureita, mutta se oli maatalouden kannalta ilmeisen toimiva ratkaisu. Hän hankki myös paloviihnan kotipoltt-oikeudet.

Kaikkilla näillä toimillaan hän vaurastui ja pystyi varsin pian maksamaan takaisin tilan hankintaan ottamansa lainan. Hän pystyi myös näin myös kouluttamaan kaikki lapsensa. Varoja riitti myös Metsämäen rakennusten merkittäviin korjaus- ja uudisrakennuksiin.

Kun kartanorakennusten isot uudistukset alkoivat vuonna 1868, Gustaf oli 50-vuotias. Hän oli silloin sairas ja kivulias,

Heinätyöt metsämäessä.

sillä hänellä on sydän sairaus, jonka takia hän ei pystynyt omin voimin liikkumaankaan. Kartanon työntekijät vetivät häntä kieseissä katsomaan talon viljelyksiä.

Gustaf Ahlman kuoli 16.8.1869 51-vuotiaana rakennustöiden valmistuttua Metsämäen kartanossa, huoneessa, josta myöhemmin tehtiin kirjasto. Ilmeisesti samassa huoneessa Gustafin pojanpoika, filosofi **Erik Ahlman** sai kuolemaan johtaneen sairauskohtauksen vuonna 1952 työskennellessään kirjansa parissa. Huoneesta tehtiin myöhemmin Metsämäessä viimeksi asuneen **Liisa Ahlmanin** huone.

Jälkeläisistä rehtoreita

Metsämäen hankinta ja lasten kouluttaminen osoittautuivat merkittäviksi päätöksiksi. Metsämäki säilyi Gustaf ja Ulrika Ahlmanien jälkeläisten hallussa yli 125 vuotta.

Ahlmaneille syntyi kaikkiaan kuusi aikuiseksi kasvanutta lasta. Näistä kaksi toimi aikanaan turkulaisten lyseoiden opettajana ja myöhemmin rehtorina. **Konrad Ahlman**, oli ruotsinkielisen klassillisen lyseon rehtori ja myöhemmin Kaarinan seurakunnan kirkkoherra vuosina 1913 – 1936.

Johan Markus Ahlman taas oli Suomalaisen klassisen lyseon ja samassa talossa silloin toimineen Suomalaisen reaalilyseon rehtori. Konrad omaksui ruotsinkielisen perhekielekseen ja Markus vastaavasti suomenkielen.

Markus Ahlmanin pojasta, Erik Ahlmanista, tuli merkittävä suomalainen filosofi ja pitkäaikainen Jyväskylän kasvatustieteellisen korkeakoulun rehtori.

Markus Ahlmanin aika Metsämäessä

Gustaf Ahlmanin leski Ulrika Vilhelmina kuoli 1885. Metsämäki oli perikunnan hallussa vuoteen 1890 saakka. Tällöin perikuntaan kuullut rehtori Markus Ahlman lunasti kartanon itselleen.

Uuden isännän aikana päärakennuksen puutarhan puolelle rakennettiin kuisti vuonna 1917 sekä aloitettiin mittava korjausurakka vuonna 1921 arkkitehti **Alex Nyströmin** johdolla.

Talo sisustettiin osittain uudelleen ja ulkoasua yhdenmukaistettiin alkuperäisen arkkitehtuurin mukaiseksi. Päärakennus sai taas takaisin taitekattonsa. Tämä mahdollisti uusien huoneiden teon yläkertaan samalla, kun talon päätyihin saatiin enemmän ikkunoita.

Markus Ahlman oli kiinnostunut maanviljelyksestä, vaikkakaan hän ei itse viljellyt maitaan, vaan vuokrasi ne toisten viljeltäväksi. Kartanon maiden tuottavuus oli korkealla tasolla. Timotein menestyksellä viljely erityisesti hämmästytti naapureita. Metsämäen kartanon merkitys korostui ympäristön maatalouden kehittämisessä ja uusien lajikkeiden levittäjänä ja hankkijana.

Markus Ahlmanin aikana Metsämäen kartanolla oli yksi torppari 1900-luvulla. Tämä oli uutta, sillä aikaisemmin talolla ei ollut torppareita. Torppa lunastettiin itsenäiseksi tilaksi vuoden 1918 lain nojalla. Samalla Metsämäestä lohkaistiin maata 13 hehtaaria.

Kun Markus Ahlman kuoli vuonna 1922, talo siirtyi hänen leskensä Maria Ahlmanin hallintaan. Maria Ahlman saattoi loppuun miehensä aloittaman korjausurakan vuonna 1923. Kun Maria Ahlman kuoli vuonna 1937, tila jäi perikunnan omistukseen vuoteen 1967 saakka, jolloin Turun kaupunki osti tilan.

Metsämäki 1930-luvulla ja 1940-luvun alussa

Vuonna 1932 Metsämäen kokonaispinta-ala oli 133 hehtaaria. Puutarhaa tästä oli 1,9 hehtaaria, peltoa 80 hehtaaria, metsää 49 hehtaaria ja joutomaata 2,1 hehtaaria. Pellot olivat savimultaa ja metsät hoidettuja. Rakennukset olivat huolellisesti hoidetun vanhan puutarhan ja puiston keskellä.

Päärakennuksen länsipuolella oli geometrisesti järjestetty puisto, jossa kasvoi erilaisia jalopuita. Puistoaluetta ympäröivät kiviterassit. Puistoon liittyi eteläsivulla puutarha, jossa oli

noin 150 hedelmäpuuta.

Päärakennuksen itäpuolella oli taas puita kasvava geometrisesti järjestetty piha-alue. Tätä ympäröi herraskartanotyyli-sesti päärakennuksen molemmiin puolin kohtisuoraan rakennetut siipirakennukset. Kaikki rakennukset olivat taitekattoisia. Alue oli jaettu aidalla kahteen osaan: asuntopihaan ja navetta-pihaan. Koko aluetta ympäröi kuusiaita. Kartanoon johti noin 150 metriä pitkä puistokäytävä länsisuunnasta Tampereentieltä.

Talossa oli karjaa silloin 9 hevosta, 42 lehmää, yksi sonni, kaksi sikaa ja 15 kanaa. Viljelyalat jakautuivat vuonna 1929 hehtaareina seuraavasti: vehnää 4, kauraa 16,5, ohraa 3, hernekauraa 5,5, hernettä 0,6, perunaa 1,5, sokerijuurikasta 2, heinää 26,1, laidunaluetta 5,5, ja kesantoa 7,5 hehtaaria viljelyjärjestyssuunnitelman mukaisesti. Turkuun myytiin viljaa, maitoa, lihaa, perunoita, puu- ja kasvitarhatuotteita.

Sodan jälkeen Metsämäen pinta-ala supistui. Toisaalta perikunta hankki Liedon Ilmarisen kylästä erillisen metsäpalstan, jota käytettiin maanparannukseen. Ennen kuin Turun kaupunki osti tilan, sen kokonaispinta-ala oli vuonna 1963 71 hehtaaria. Talon maita viljeli silloin **Mauno Oksanen**.

Herraskartanon tyyli

Metsämäki oli Ahlmanien aikana herraskartano, jossa omistajat eivät vain viljelleet maata, vaan heillä oli samalla jokin johtava, usein virka-asema yhteiskunnassa. Herrasväki myös käyttäytyi tarkempien käyttäytymissäanttöjen mukaan tavalla kuin tavallinen väestö. Puhuteltaessa tittelin käyttö oli tärkeää.

Eräänkin kerran Ahlmanien sukuun oli tullut uusi vävypoika. Hänellä ei kuitenkaan ollut virallista titteliä. Kun hän sitten tuli käymään, ruvettiin pohtimaan sitä, miten häneltä pitäisi kysyä, ottaisiko hän kahvia. Toisin sanoen mitä titteliä pitäisi silloin käyttää. Silloin joku keksi: ”Voisimmeko kutsua häntä vaikkapa johtajaksi?”

Metsämäki on ollut Ahlman-suvun keskuspaikka aina vuokrasopimuskauden loppuun saakka. Se oli suvulle ikään kuin näkymä menneeseen. Aika oli pysäytetty 1940-luvulle. Keskusteluissa mukana olivat henkilöt, joka olivat kuolleet vuosikymmenet sitten; Markus, Maria ja Vanha mummu eli Marian äiti. Vain Liisa Ahlman asui Metsämaessä vakituisesti. Muut sukulaiset viettivät siellä kesiä tai jouluja. Sukulaiset vartioivat toinen toisiaan siitä, että mitään ei vain muutettu vanhasta.

Talon sisustustyyliissä olivat edustettuina kaikki tyylit 1700-luvulta 1900-luvulle saakka. Mukana oli mm. talonpoikaisrokokokookalusto, josta osa oli aitoa ja osa saman mallin mukaan teetettyjä. Maria Ahlman kiinnitti paljon huomiota sisustamiseen. Ilmeisesti tämä kalusto on ollut hänen ideansa.

Kirjastossa oli 1800-luvun alun mahonkihuonekaluja, lasiverannalla pirttikalusto ja kangaspuut, yläkerrassa mahonkihuonekaluja ja sorvattu sohvakalusto. Kirjasto oli melko laaja. Mukana oli kirjoja, jotka olivat olleet talossa 1700-luvulta alkaen mm. Maarian seurakunnan kirkkoherran ja tutkimusmatkailijan **Pehr Kalmin** kirjoja. Nämä ilmeisesti olivat peruja Mattias Kalmin ajoilta Metsämaessä 1830-luvulta. Kirjaston seinällä oli Gustaf ja Ulrika Ahlmanin ystävän **C. W. Wiber-gin** siluettityö Turun palosta. nimeltään ”Liekehtivä muisto” Tämä on nykyisin Turun museokeskuksessa, joka valitsi kuvan kuluvan vuoden syyskuussa kuukauden kuvaksi. Turun vuoden 1827 palon vuosipäivää vietetään neljäs syyskuuta.

Lämmitys hoidettiin kaakeliuuneilla. Sisustuksesta erottuivat erityisesti käsinkudotut ryijyt ja matot, joista osa oli Liisa Ahlmanin ystävän **Katri Warénin** suunnittelemia.

Sisätilojen tyyli oli ikään kuin Kuralan Kylämäen talon tyylin ja Piispankadulla sijaitsevan Ett Hem -museon väliltä. Sisustus oli hienompaa ja kaupunkilaisempaa kuin Kylämaessä, mutta ei niin hienoa kuin Ett Hem -museossa, jonka huonejako antaa hyvä kuvan Metsämäen pohjaratkaisusta 1900-luvun alkupuolelta.

Turun kaupunki ostaa Metsämäen

Turun kaupunki osti tilan vuonna 1967. Ahlmanit olivat kaupungin vuokralaisina 1970-luvun loppupuolelle saakka. Talossa ei tosin enää asuttu kuin lämpiminä vuodenaikoina ja jouluisin. Siipirakennuksessa asuneet **Aarno** ja **Kerttu Laine** pitivät taloa silmällä ja hoitivat pihapiiriä. Ahlmanien jälkeen Metsämäen päärakennus on ollut mm Vasemmistoliiton eläkeläisten virkistyspaikkana.

Turun kaupunki teki vuonna 1976 sopimuksen Hippos ry:n kanssa tilan alueiden kehittämiseksi raviurheilukeskukseksi. Vuonna 2004 Hippos ry osti tilan rakennukset Turun kaupungilta. Tilan maapohja on edelleen kaupungin omistuksessa.

Kartanon päärakennus, siipirakennukset ja näitä rakennuksia sekä puisto- ja puutarha-aluetta ympäröivä kuusiaita ovat vielä olemassa. Rakennuksiin on tehty välttämättömät kunnossapitokorjaukset, mm. katot ovat saaneet uudet peltikatteet. Päärakennus on yksityisessä asuinkäytössä. Muut rakennukset ovat pääosin Hippos ry:n käytössä.

Timo Leinonen

PÄÄLÄHTEET

Ahlman, Erik. Piirteitä sukumme esi-isistä Gustaf Ahlmaniin asti. Lagerspetz, Olli. Lukuisat keskustelut ja kommentit työn kuluessa.

Lagerspetz, Olli. Ahlmanin suvun historiaa. Juhlapuhe ja diaesitys Ahlmanin sukkokokouksessa Mataskärissä 23.8.03. 2003. Lagerspetz, Olli. Diaesitys Maria ja Markus Ahlmanin jälkeläisten perheineen sukkokokoukseen Turussa 12.6.1999 ravintola Brahen Kellarissa. 1999. Metsämäki, Maarian pitäjä, Metsämäen kylä. Teoksessa Jutikkala, Eino & Nikander, Gabriel (toim.). Suomen kartanot ja suurtilat, s. 450 – 453. Kustannusosakeyhtiö Kivi, Helsinki, 1941.

Nikander, Gabriel & Jutikkala, Eino. Metsämäki. ST Marie Socken, Metsämäki by. Teoksessa Säterier och Storgårdar i Finland. Förlagsaktiebolaget Kivi, Helsinki 1942, s. 477 – 481. Sahlberg, Irja. Metsämäki S:t Marie. Päiväämätön nimetön muisto vuodelta 1941 tai 1942. Tallgren, A. M.. Aurajoen suun esihistorialliset muistot. Lisää Maarian ja Kaarinan pitäjien kuvaukseen ja asutushistoriaan. Kansanvalistusseuran Kotiseutukuvauksia 23 – 25. Helsinki, 1915.

Kaksi vuosituhatta Metsämäen asutusta

Vähäjoki levittäytyi aikoinaan merenlahena aina Jäkärlään saakka. Kaivauslöydöksistä päätellen Jäkärlän nummella on ollut pitkäaikaistakin asutusta kivikaudella 1500 vuotta ennen ajanlaskun alkua. Silloin asutus keskittyi päivänpuoleisille hiekkaisille alueille. Elämiseen tarvittava ravinto hankittiin metsästämällä ja kalastamalla. Maanviljelykseen paremmin soveltuvat maastokohdat eivät niinkään houkutelleet asuintukikohtia perustamaan.

Vähäjoen, kuten myös Aurajoen rantojen muut esinelöydöt ovat näihin Jäkärlän löydöksiin verrattuna paljon uudempia. On esitetty teoria, jonka mukaan Vähäjoen alueelta olisi ihmisasutus puuttunut pronssikaudella. Silloin käytiin kauppaa kaukaisempien keskusten kanssa pronssisten esineiden ja aseiden hankkimiseksi. Tämä taas edellytti, että oli olemassa isompia keskuksia. Tällaisia keskuksia ei ilmeisesti muodostunut Vähäjoen rannoille.

Kun merenpinta laski, Vähäjoki alkoi muodostua ja Metsämäki sen ranta-alueena. Alue houkutteli nyt ihmisiä, jotka hallitsivat kaskeamiseen perustuvat maanviljelyksen ja raudan ja rautaesineiden valmistuksen. Tästä todistavat runsaat muinaislöydökset niin Metsämäestä kuin sen lähialueelta vuosilta 200 – 900 ajanlaskun jälkeen. Tällaisia ovat mm. seuraavat:

1. Saramäessä, eli Metsämäkeen nähden Vähäjoen toisella puolella, on sijainnut kalmisto, josta ei enää ole maanpäällisiä havaittavia merkkejä. Alueella on tutkittu viikinki- ja ristiretkien aikaista neljää hautaa. Niistä on löytynyt mm. helmiä, solkia, tulusrauta, miekka, sirppi, arabialaisia rahoja kukkaroineen.
2. Saramäkeä vastapäätä Vähäjoen toisella puolella noin 800 metriä Metsämäen Vanhaa Tampereentietä kaupunkiin päin on Rikattulanmäki. Siellä on myös rautakautinen hautapaikka korkean kallion eteläpuolelle viettävällä moreeniharjulla. Tässä on kolme kiviröykkiötä ja kivirivi, joka paljastuneen kallion kanssa muodostaa suorakulmaisen kehän. Kiviröykkiöiden läpimitat ovat 12,5 metristä 9,5 metriin.
3. Metsämäen alueella, raviradan portin pielessä, hevosmuistomerkin vieressä pienellä kallion paljastumalla on muutamia matalia kalliokuoppia. Niistä muutama voisi olla muotonsa puolesta ihmisten muotoilemia ns. kuppikiviä. Kuoppien halkaisija on noin 6 – 7 cm ja syvyys noin 0,5 cm. Täyttä varmuutta tästä ei ole.
4. Metsämäen raviradalta on löydetty nelisakarainen reikäkivi. Tarkkaa löytöpaikkaa ei tiedetä.

Timo Leinonen

Vuosi	Omistaja	Uudistus tai muuta erityistä
1436	Margareeta Maunontytär	Asiakirjainninta, jossa tosin puhutaan tosin Metsäkylästä
1448	Naantalin luostari	Tehty lahjakirja, jolla Metsäkylä on luovutettu luostarille
1453	Heynae Maettaemaekij	Ensimmäinen asiakirjainninta nimenomaisesti Metsämäestä
1540	Simo Antinpoika	Maakirjassa maininta omistajasta verotuskohteena
1551	Tuomas Jussinpoika	Talo jaetaan
1571	Jaakko Pietarinpoika ja Matti Tuomaanpoika	Iso talo ja Vähätalo
1627	Jussi Jaakonpoika	Isotalo
1628	Jaakko Jussinpoika	Isotalo
1630	Nuutti Jussinpoika	Isotalo
1632	Jaakko Jussinpoika	Isotalo
1635	Klemetti Jussinpoika	Isotalo
1676	Klemetin leski Liisa	Isotalo
1678	Liisan toinen mies Pietari Juhaninpoika	Isotalo
1686	Uudelleen Liisa	Isotalo
1689	Liisan poika Martti Klemetinpoika (1689 – 1700),	Isotalo
1700	Martin leski Margareta	Isotalo
1702	Jaakko Laurinpoika	Isotalo
1714	Tuomas Jaakonpoika	Isotalo
1724	Simo Tuomaanpoika	Vuonna 1751 Simo Tuomaanpoika lunasti kruunulta Vähätalon itselleen
1751	Kristoffer Blohm	Blohm lunastaa Isotalon kruunulta vuonna 1754 perintötilaksi
1756	Lorentz Anders Ekenberg	Rakennetaan uusi päärakennus nykyiselle paikalleen. Hänen jälkeensä omistajana ehkä myös Johan Bilmark
1776	Mikael Lilius	Isojako toimitettiin vuonna 1779, päärakennusta uudistettiin 1796
1796	Gustav Lilius	
1801	Erik Hartwall	Karjatilat korvattiin kivisillä siipirakennuksilla talleineen ja karjatiloineen (Kivitupa)
1826	C. F. Hällström	
1831	Mattias Kalm	
1834	Karl Johan Rosenbröijer	Vähätalo liitetään päätilaan, peltoalaa lisätään
1848	Adolf Serén , ja vuodesta 1849 perikunta	
1853	Gustaf Ahlman, vuodesta 1869 perikunta	Päärakennusta laajennettiin, uusi kuisti ja katto uusittiin harjakatoksi, uusi keittiösiipirakennus
1890	Markus Ahlman	Kuisti päärakennuksen puutarhan puoleiselle sivulle, sisutus uusittiin, iso uudistus aloitettiin
1922	Maria Ahlman vuoteen 1937 saakka ja hänen jälkensä perikunta	Uudistustyö suoritettiin loppuun 1923, päärakennuksen harjakatto korvataan taitekatolla
1967	Turun kaupunki	Ahlmanien suku on vuokralaisena kartanorakennuksessa
1976	Turun kaupunki	Turun kaupunki tekee sopimuksen Turun Hippos ry:n kanssa raviradan rakentamisesta
2004	Turun Hippos ry (kartanorakennukset)	Kartanorakennuksiin tehdään välttämättömät kunnossapitokorjaukset (mm. katot korjataan)Turun Hippos ry siirtää päärakennuksen ja raviradan puoleisen rakennuksen käyttöoikeudet Ilkka Korpi-Anttilalle

Omistajahistoria

terveydeksi!

Mitä tehdä unettomuudelle?

Normaali yöunen kesto on 6-9 tuntia. Taivoitteena meillä kaikilla pitäisi olla vähintään 7-8 tunnin unet yötä kohden. Jos nukut keskimäärin tuo ajan ja tunnet itsesi aamulla kutakuinkin virkeäksi, ovat asiat unen puolesta hyvin.

Unettomuus on kuitenkin varsin yleistä. Tilapäisestä unettomuudesta on kärsinyt joka kolmas suomalainen ja kroonisesta lähes joka kymmenes. Tilapäinen unettomuus kestää määritelmän mukaan alle kaksi viikkoa ja pitkäkestoinen yli kolme kuukautta. Yleisimmin unettomuus ilmenee nukahtamisvaikeutena. Myös liian lyhyt yöuni aamuhäämiseen ja unen huono laatu lasketaan unettomuudeksi, etenkin jos unettomalla olisi mahdollisuus nukkua. Näiden päälle tulevat vielä erilaiset uni-valvetrymin häiriöt, joita aiheuttavat vuorotyöt ja epäsäännöllinen elämä.

Unettomuutta ei yleensä voida selittää yhdellä ainoalla syyllä. Se on kuitenkin yleinen oire kuormittavissa elämäntilanteissa. Unettomuuden syntyyn vaikuttavat sairauksien lisäksi myös persoonallisuuspiirteet sekä tottumukset. Ja iän myötä unen häiriöt lisääntyvät.

Miehillä eturauhasvaivat juoksuttavat öisin vessassa ja haittaavat samalla yöunta. Peukalosääntö on, että kerran yössä voi käydä vessassa, mutta jos määrä siitä lisääntyy, kannattaa asiasta mainita omalle lääkärille.

Mitä voit itse tehdä unettomuudelle? Ensiksi kannattaa tarkistaa onko vuode hyvä. Huonossa sängyssä on vaikea nukkua hyvin. Liian kuuma tai liian kylmä makuuhuone yleensä häiritsevät yöunta. Tee nukkumisympäristö muutoinkin miellyttäväksi.

Palauta säännöllinen unirytm. Pidä huoli että menet ajoissa ja säännöllisesti nukkumaan ja vältä liian pitkään nukkumista. Tarkista elintapasi. Vähennä nautintoaineiden käyttöä. Lisää liikuntaa, mutta älä urheile juuri ennen nukkumaan menemistä. Älä syö iltaisin liian raskaasti, mutta älä myöskään mene nukkumaan nälkäisenä. Pyri myös käsittelemään huolesi päivällä ja rauhoitu illalla ennen nukkumaan menoa.

Jos uni ei tule 15 minuutissa valojen sammuttamisen jälkeen, nouse vuoteesta. Älä yritä nukahtaa väkisin. Jos puolison kuorsaminen

haittaa, ei ole mikään synty nukkua eri huoneissa. Toisessa huoneessa nukkuminen ei tarkoita, ettetkö rakastaisi puolisoasi. Oikeastaan asian on päinvastoin.

Jos mikään näistä neuvoista ei auta, asian läpikäyminen lääkärin kanssa on yleensä hyödyllistä. Joillekin sopii psykologin antamaa uniterapiaa. Sitäkin kannattaa kysyä lääkäriltä. Paljon parjattu unettomuuden lääkehoito on muutoksessa. Bentsodiatsepiinit valtasivat markkinat barbituraateilta 50 vuotta sitten, ja barbituraatit bromisuoloilta 100 vuotta sitten. Nyt ovat uudet aikabiologiset lääkkeet tulossa markkinoille. Saa nähdä jäävätkö bentso-diatsepiinit vuorollaan pois unettomien lääkekaapeista.

Ensimmäinen ja jo käytössä oleva aikabiologinen lääke on melatoniini. Melatoniinia tuottaa aivojen pieni, noin 0,1-0,2 g painava käpylisäke-niminen rauhanen väliaivojen yläosassa. Melatoniinia kutsutaan pimeähormoniksi, koska sen erityys on korkeimmillaan kahden ja neljän välillä yöllä. Melatoniinia käytetään yli 55-vuotiaiden unihäiriöiden hoitoon. Sitä ei kuitenkaan saa käyttää kolmea

kuukautta kauempaa. Toisen polven aikabiologiset lääkkeet ovat jo saaneet myyntilupia Yhdysvalloissa ja niitä odotetaan piakkoin myös Euroopan markkinoille.

Mutta vielä yksi vinkki. Kahvin sisältämä kofeiini voi dramaattisesti huonontaa unta erityisesti siihen herkästi reagoivilla. Kofeiinin puoliintumisaika elimistössä vaihtelee eri ihmisillä parista tunnista jopa 14 tuntiin. Jos kofeiini poistuu elimistöstä hitaasti, saattavat jopa päiväkahvit viedä yöunet. Jos unettomuuden syy ei ole selvä, kannattaa aina ensin kokeilla kahvin juonnin vähentämistä ja jättää kello 14.00 jälkeen kahvi kokonaan pois.

Pentti Huovinen

Kirjoittaja on Röntämaässä asuva lääkäri ja tietokirjailija.

SAUTILA OY

Turkulainen kuljetusyritys
kolmannessa polvessa

- Vaihtolavakuljetukset • Vaihtolavojen vuokraus • Koukkuvaihtolavakuljetukset yhdistelmäautoilla max. 120m³ • Sepeli-, sora- ja multatoimitukset • Lumiurakat
- Teiden kastelut • Nosturiauto kappalevarakuljetuksiin • Lavettikuljetukset • Kaivuupalvelut
- Maa-ainesten kuormausta • Pyöräkuormaajapalvelut

Riimukatu 11, 20380 Turku Puh. (02) 242 6416 Fax (02) 242 6335
0400 221 314 0400 221 316 email: sautila@sautila.com www.sautila.com

kukkakauppa
NUMMEN NARSISSI KY

Vanha Hämeentie 29
Turku
Puh. 237 2005

AVOINNA:
Ark. 9.00–18.00
La–Su 9.00–14.00

Maarian Myllyojalla Tapahtuu

c/o Marja-Liisa Haapa-aho
Paimlantie 374, 20460 TURKU
ks. www.goldenage.fi/ruusuportti
ruusuportti@gmail.com
Tilaisuudet järjestää
Ruusuportti ry
Tervetuloa

Turun
KOTIPESULA

Mattojen ja kodintekstiilien palvelupesula

Ruunikokatu 3
Orikedon postin vieressä

Puh. (02) 238 7799

www.turunkotipesula.fi

kari.karppelin@turunkotipesula.fi

- Nopeasti
- Edullisesti
- Vaivattomasti

Plyysi- ja käytävämatot laakavesipesuna

WIKLUNDIN
APTEEKKI

Wc-, käsi- ja muut pehmapaperit, henkilöhygieniatuotteet. Kaikki siivousaineet – ja välineet. Hyvät ohjeet kaupanpäälle. Nouda tai tilaa. Yrityksiin rahtivapaa toimitus.

SIISTI-PISTE OY
Orikedonkatu 23, 20380 TURKU
02-2510 231
Avoinna ark. 7.30–16.30

Tukku- ja vähittäismyymälä

www.siistipiste.fi

HUOLLOT JA KORJAUKSET
KAIKKIIN AUTOMERKKEIHIN.
MYÖS ILMASTOINTIHUOLLOT JA
DIAGNOSTIIKKATESTAUKSET.

AUTO-SALO

Kärsämäentie 4 Turku
Puh. (02) 2539 331

RAKENNUSLEVYJÄ vuodesta 1970

Luotettavaa ja hyvää palvelua,
nopeasti ja ammattitaidolla

Sahaus-
palvelu

LEVY-JAATI OY

Autokatu 2, Turku puh. 253 9200, fax 277 0990
email: levy-jaati@pp.nic.fi

Avoinna ark. 8–17

Terve-
tulua!

Hyvitämme
vähintään

2000,-

autosta kuin autosta
vaihdossa yli 6000 euron
vaihtoautoon!

Rinta-Joupin Autoliike Oy

Yli 1000 autoa:
www.rinta-jouppi.com

Ma 9-20 • Ti-pe 9-18 • la 10-15
Piiskakuja 10, TURKU p. (02) 281 0281

Maahanmuuttajanaiset jokimuistojen äärellä

Turun Halisissa sijaitsevassa Opetuskoti Mustikassa muisteltiin maanantaina 23.5.2011 jokiin sekä muihin vesistöihin liittyviä tapoja ja muistoja. Paikalla olivat Sateenkaari Koto ry:n ja Turun kristillisen opiston maahanmuuttajaaideille tarjotun suomenkielen opetuksen ryhmä ja Turun yliopiston Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitoksen kansatieteen oppiaineen henkilökuntaa sekä opiskelijoita. Tavoitteena oli järjestää muistelutyöpaja, jonka aikana naiset kertovat jokimuistojensa kansatieteilijöiden toimesta haastattelijoina.

Omistajajokikokemuksistaan oli meille kertomasta noin kymmenisen ulkomaalaistaustaista naista. Heistä suurin osa oli lähtöisin Iranista ja Irakista, mutta

joukossa oli myös naisia Algeriasta, Marokosta, Somaliasta sekä Vietnamista.

Paperia ja kyniä

Vaikka tilanne oli molemmien puolin jännittävä, meidät otettiin iloisesti vastaan saapuesamamme Opetuskoti Mustikkaan. Työskentelytapa saattoi naisista aluksi tuntua kummalliselta, mutta työhön ryhdyttiin reippaasti ja siitä innostuttiin. Pienistä kieliongelmista huolimatta keskustelu oli vilkasta ja yhteisymmärrystä syntyi. Haastattelut käytiin suomeksi ja jos jotain sanaa ei ymmärretty, saatiin se tulkittua toisten avustuksella.

Haastattelu toteutettiin muuttaman henkilön ryhmässä ja jokaisessa ryhmässä oli yksi haastattelijat. Työskentelyta-

vaksi oli valittu mielikuvakartan tuottaminen, eli jokainen sai oman paperin ja kyniä, jonka jälkeen he saivat piirtää omista jokimuistoistaan. Haastattelut saivat valita halusivatko piirtää mieluummin Aurajoen tai jostain itselleen tutumasta vesistöstä. Suurimman suosion saivat oman kotiseudun vesistöt.

Yksilöhaastattelujen aikana omasta kuvasta kerrottiin mielellään, omasta kulttuurista oltiin ylpeitä ja vesistöjä verrattiin keskenään. Aurajokea keuhuttiin kauniiksi ja hyväksi virkistyspaikaksi. Eräskin haastatteltava iloitsi Aurajoen rannoilla kasvavista kevään ensi kukkasista, leskenlehdistä. Oman kotimaansa vesistöstä kerrottiin monipuolisesti ja samankaltaisuuksia Aurajoenkin kanssa löytyi. Erityisesti nousivat esille vesistöjen virkistyskäyttö sekä piknikin viettopaikkoina että kalastus- ja uimapaikkoina. Joet liittyivät myös moniin paikallisiin ammatteihin kuten kalastukseen, maanviljelykseen, karjankasvatukseen sekä elintarvikkeiden

myyntiin veneistä. Joet olivat myös selvästi erilaisia. Nainen Somaliasta kertoo, kuinka joki on täynnä ”kita ammollaan irtisteleviä krokotiileja ja varastelevia mustia apinoita”.

Kulttuurista kaikille

Tulokseksi saimme värikkäitä piirroksia mitä erilaisimmista jokiympäristöistä ja paljon uutta tietoa eri vesistöihin liittyvistä moninaisista kulttuuripiirteistä. Loppuhuipennukseksi kokoonnuimme samaan huoneeseen ja kukin kertoi omasta piirustuksestaan ja kulttuuristaan toisille. Ennen lähtöä nautimme kahvit, naisten leipomia leivonnaisia ja jäätelöä musiikkia kuunnellen. Kutsuimme syksyn ryhmään osallistujat puolestaan tutustumaan yliopiston toimintaan ja saimme tietää, että sitä oli toivottu jo aikaisemminkin.

Muistelutyöpaja oli osa Turun kulttuuripääkaupunki 2011 vuoden Kerrottu ja koettu Turku -hanketta, joka koostuu Aurajoen kulttuuriympäristö- sekä Naisten kaupunki -osakokonaisuuksista. Muita vastaavia tapahtumia olivat kevään aikana

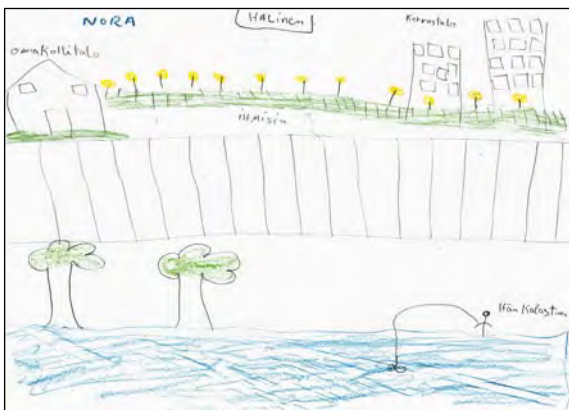

Muistelutyöpajaan osallistuneita naisia Opetuskoti Mustikassa.

pidetty muistipajat sekä kesällä Turussa ja sen lähikunnissa liikkunut Muistihuone, jonne ohikulkijat olivat tervetulleita kertomaan Aurajoki-muistoistaan. Muistihuone on liikkeellä vielä Turun päivään 18.9.2011 asti, jolloin siihen pääsee tutustumaan Manillassa. Nyt syksyllä 2011 aiheeseen Kerrottu ja koettu Turku voi tutustua lisää kuuntelemalla Studia generalia -sarjan luentoja, joiden aiheet käsittelevät joki-aiheita ja turkulaisten naisten kulttuuria. Ensimmäinen luento pidetään Forum Marinumin auditoriossa tiistaina 13.9. kello 18–20. Luennon aiheena on *Kerrottu ja koettu Turku 2011 -muisti-*

tietoa, naishistoriaa ja jokikokemuksia. Luennoitsijoina toimivat kansatieteen professori **Helena Ruotsala**, lehtori **Timo Virtanen** sekä kulttuurihistorian FT **Kirsi Tuohela**.

Sari-Maria Lindqvist
Turun yliopiston kulttuurintutkimuksen opiskelija

Maahanmuuttajanaisten mielikuvakartta Halisten Aurajokiympäristöstä.

Rovasti Tallgrenin kuskin poika muistelee

Pauli Söderlundin vanhemmat, Arvo ja Aina, muuttivat 1921 Paattisilta Maarian pappilaan. Arvo Söderlundista tuli pappilan monitoimimies. Hän kuskasi rovastia ja ruustinnaa hevosella, talvella reellä ja kesällä kieseillä. Aina tuli olla lähtövalmiina, jos rovasti tai rouva kaipasi kyytiä.

Maarian seurakunta oli tuolloin laaja, käsittäen jopa Hirvensalon, joten hevosella kuljettavaa matkaa riitti. Hirvensalon Maanpäässäkin käytiin. Pauli muisteli sitä, kuinka Maanpäässä käytiin kesällä veneellä ja hänkin oli ainakin kerran saanut olla tuolla matkalla mukana. Se oli Paulille tietysti mieluista elämys.

Kuskilla oli myös muita tehtäviä. Eräs tärkeä työ oli pappilan lämmitys. Polttopuuta meni paljon. Pappilan rakennus ei ole koskaan ollut lämpöeristykseltään kovinkaan hyvä. Monet huoneet tarvitsivat polttopuuta ja ne oli pilkottava ja kannettava huoneisiin. Sitä ennen tietysti oli pappilaan toimitetut halot varastoitava puuvajaan. Näin samat halot tulivat käsitellyksi moneen kertaan.

Kaivoa ei pappilassa vielä ollut, vaan vesi tuotiin hevospelillä Ellilän talosta. Vesihuoltokin kuului kuskien tehtäviin. Samoin kesällä puutarhan hoito sadonkorjuineen. Pappilan viljelysmaathan olivat vuokrattuina.

Sunnuntain tehtäviin kuului urkujen polkeminen. Urut soivat siihen aikaan miesvoimalla. Polkemalla saatiin urkupalkeisiin ilma, näin siis urkujen soittajia oli kaksi: kanttori ja urkujen polkija. Täydellä syyllä olisi urkujen polkija voinut sanoa: ”Me soitamme”.

Jouluaatto oli koko pappilanväen yhteinen juhla. Jouluaaterialla oli mukana myös Söderlundin perhe. Pauli kertoo, kuinka hän oli saanut Tallgrenin perheeltä pelitisen auton ja tallin. Taisi olla enne, koska Pauli Söderlundista tuli liikennöitsijä. Paulin sisar Maire lienee saanut jotain tytölle sopivaa.

Kirkkoon jumalanpalvelukseen tullut väki jätti polkupyöränsä pappilan ulkopuolelle. Siinä oli houkutus lainata pyöriä ja ajella sinä aikan, kun väki oli kirkossa. Niin kuulemma joskus kävikin.

Toisen pienen koltosen Pauli muistaa, kun he poikien kanssa olivat vieneet keittiöapulaiselle, Impille, pulun muniä ja kertoneet, että ne ovat kananmunia. Jotain olivat palkaksikin saaneet, mutta katumus oli tullut pian ja he olivat jekkuna tunnustaneet. Samanlaisia pojat olivat ja ovat pappilan pihalla kuin muuallakin.

Pappilan pihapiirissä asuminen oli kotoisaa ja tunnelma välitöntä. Mitään turhia jännitteitä ei ollut. Asuminen pienessä kuskin tuvassa oli tosi ”läheistä” nelihenkiselle perheelle, mutta hyvin sovittiin. Lämmöllä Pauli niitä lapsuuden vuosia muistelee.

1938 Söderlundit muuttivat pois pappilasta ja rakensivat omakotitalon nykyisen Lustokadun varteen. Senkin jälkeen Arvo Söderlund hoiti vielä suntion lomituksia.

Pauli Söderlundin kanssa tarinoi Aulis Katajamäki

Aulis Katajamäki on syntyperäinen Halislainen ja asunut täällä 70 vuotta. Nykyään hän asuu Uittamolla.

Lakipalvelu Leinonen

Puh 040 7425 061

Topinojan jätekeskus palvelee aamusta iltaan!

Topinojan jätekeskus vastaanottaa muun muassa siivouksen ja remontoinnin jätteitä.

Maksuton haravointijätteen vastaanotto 10.10.-7.11!

Topinojan jätekeskus

Pitkäsaarenkatu 7, Turku ☎ 020 728 2130

Avoimna arkisin klo 6.30–21

Lajittele kodin jätteet kierrätykseen ja hyötykäyttöön!

- suurikokoinen metalliromu, pienet puhtaasti maakuormat, puhdas puujäte, risut ja kannot vastaanotetaan kotitalouksilta maksutta
- omenat: 1,50 e/ n. 20 litraa
- pintakäsitelty puujäte 7,50 e/m³
- ikkunalasi: puitteeton 0 e, puitteilla 2,50 e/kpl
- saniteettiposliini: lavuaarit 5 e/kpl, wc-tuolit 10 e/kpl
- huonekalut: suurikokoiset 12,50 e/kpl, pienet 7,50 kpl
- bitumijäte, esim. kattohuopa: 29 e/m³ • asbesti < 100 kg 10 e/erä
- puhdas muovi 12 e/m³ • polttokelpoinen jäte 22 e/m³
- loppusijoitettava kaatopaikkajäte: 29 e/m³

Vaaralliset jätteet (eli ongelmajätteet), sekä sähkö- ja elektroniikkaromu otetaan kotitalouksilta vastaan maksutta.

0200 47470
www.tsj.fi

Lapset ovat erilaisia, eri kansallisuuksia asuu Halisissa paljon. Yhteistä kaikille on Halisten alueen luonto ja ympäristön rakennetut palvelut.

Keväällä 2011 lapset kirjoittivat koulussa omasta lähiöstään. Kokemuksista ja ajatuksista koottiin kirja – Sata tarinaa Halisista – johon tuli myös lasten ottamia valokuvia sekä piirroksia ja maalauksia. Kirja on iloisen oranssi ja täynnä palloja, aivan kuin Turku 2011 Kulttuuripääkaupunki.

Halisten lapset ovat riemuissaan tästä kirjasta. He kiittävät Opetushallitusta ja Kulttuuripääkaupunkihanketta tuesta ja toivovat, että heidän äänensä tulisi kuuluviin, sillä parannustoiveitakin näiden tarinoiden joukossa on.

Sata tarinaa Halisista -kirja

H – niin kuin hauska
A – niin kuin aurinko
L – niin kuin leikki ja luonto
I – niin kuin iloinen ja ilmapallo
N – niin kuin nukkua
E – niin kuin elämä
N – niin kuin nauru

Näin kuvailevat Halisten lähiön lapset omaa asuma-alueitaan. Halisissa asuu paljon lapsia ja nuoria. Suurin osa heistä käy Halisten koulussa ensimmäisen ja toisen luokan ja jatkaa sitten peruskoulun loppuun Nummenpään koulussa Aura-joen toisella puolella.

www.koroinen.fi

Hamaron pienkiinteistöomistajain yhdistys ry:n perinteinen joulujuhla Turun kristillisen opiston ruokasalissa

sunnuntaina 4.12.2011 klo 17 alkaen

Ohjelmassa:

- Jouluisia musiikkia
- Joululeikkejä lapsille
- Tiernapojat
- Joulupuuroa ja joulukahvit
- Joulupukin vierailu
- Arpajaiset

Tilaisuus on jäsenille ja heiden perheilleen maksuton. Muuta maksu on 10 € /aikuinen ja 5 € / lapsi

Tervetuloa!

Hamaron pienkiinteistöomistajain yhdistys ry:n syyskokous pidetään Turun kristillisen opiston suuressa auditoriossa

tiistaina 1.11.2011 klo 18.00 alkaen

Kahvitarjoilu ennen kokouksen alkua aulassa klo 17.30 alkaen.

Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat.

Ennen varsinaista kokousta Itella Oy: taluepäällikkö Hannu Riihimäen esittely postilaatikoiden sijoittelusta sekä Kompostitohtori Toni Tikkasen esittely toimivasta ja jätemaksuja säästävistä kompostoinnista

Tervetuloa!

Johtokunta

Hyvä vanhan ajan joulunvietto 23.–27.12.2011

Joulunviettoa parhain suomalaisin perintein! Suomen joulukaupunki Turku ja Turun kristillinen opisto tarjoavat sinulle unohtumattoman joulun levollisessa ja leppoisassa ilmapiirissä. Hinta 400 €, sis. täysihoidon, ohjelmat ja kuljetukset.

Ilmoittautumiset 9.12. mennessä:
Hilkka Ollikainen, p. (02) 412 3612,
hilkka.ollikainen@tk-opisto.fi

Turun kristillinen opisto | puh. (02) 412 3500
info.tko@tk-opisto.fi | www.tk-opisto.fi

www.maarianseurakunta.fi

Maarian seurakunnan toimintaa syksyllä 2011

Messu Maarian kirkossa sunnuntaisin klo 10
Viikkomessu Pallivahan kirkossa sunnuntaisin klo 11

MAARIAN KIRKOSSA

ti 18.10. klo 18.30 Sanan ja rukouksen ilta
su 30.10. klo 14 Turun Saksalaisen seurakunnan reformaatiojumalanpalvelus
ke 2.11. klo 19 Iltamusiikkia Heikki Rainio ja Adastra
la 5.11. klo 19 Pyhäinpäivän Requiem, Kuninkaantien muusikot
su 27.11. klo 10 Messu televisioidaan (TurkuTV)
ke 7.12. klo 18 Eronneiden joulukirkko, Antti Pajunen
pe 2.12. klo 19 "Valoa kohti" - adventinajan tekstejä ja musiikkia
pe 9.12. klo 18 Karjalan Käkösten joulukonsertti

MAARIAN PAPPILASSA

ke 7.12. klo 18 Kaikille yhteinen joulujuhla

PALLIVAHAN KIRKOSSA

pe 7.10. klo 18 Nuorten messu
su 9.10. klo 11 Kansanlaulukirkko, vanhusten kirkkopyhä
ke 12.10. klo 19 Verbum Sonans -kuoron Syyslaulajaiset, mm. Eespere, Milliken, Saariaho. Vapaa pääsy. Käsiohjelma 5 e
la 15.10. klo 9 Rukouksen koulussa - lähetyssseminaari klo 11, mukana Mihael Ivanov ja Aleksei Uimonen sekä nuoria Pietarin Pyhän Marian seurakunnasta.
su 16.10. klo 11 Viikkomessu, Aleksei Uimonen
su 30.10. klo 17 Johannesmessu, järjestää Kansan Raamattuseura
pe 4.11. klo 18 Nuorten messu
su 27.11. klo 17 Johannesmessu
pe 2.12. klo 18 Nuorten messu
la 3.12. klo 18 Ehtookellojen aikaan, Turun konservatorion

kamarimusiikkiopiskelijat
su 11.12. klo 16 Kauneimmat joululaulut, UV ja Maarian lapsi- ja nuorisokuoro

HALISTEN SEURAKUNTAKODILLA

Keskiviikkoisin klo 18 Avoin Raamattu- ja rukousryhmä

HEPOKULLAN SEURAKUNTAKODILLA

ma 17.10. klo 18 Virsi-ilta ja valokuva- ja taidenäyttelyn avajaiset, kahvitarjoilu
ti 18.10. klo 18 "Portti länteen" Keskustellaan Länsi-Turun alueen ja Länsikeskuksen kehittämisestä. Paikalla yritysten ja kaupungin edustajia. Kaikille avoin tilaisuus, kahvitarjoilu
ke 30.11. klo 18.30 Kirjallisuusilta, vieraana professori emeritus Aimo Hakanen
su 4.12. klo 16 Adventtiehtoolinen

KOTIMÄEN SEURAKUNTATALOLLA

su 6.11. klo 14 Kinkerit

RAUNISTULAN SEURAKUNTATALOLLA

to 24.11. klo 18 Myyjäiset ja muotinäytös partiotyön hyväksi

TASKULAN SEURAKUNTAKODILLA

Taskulan olohuone avoinna ke klo 9 alkaen
ke 19.10. klo 10 Ruokakurssi, järj. Maarian srk ja Martta-piiri. 20 €, ilm. Aira Putkonen, p. 040 341 7451
ke 26.10. klo 10 Ruokakurssi, järj. Maarian srk ja Martta-piiri. 20 €, ilm. Aira Putkonen, p. 040 341 7451

Haliskahvila (Kardinaalinkatu 3 A, kellarikerros) avoinna tiistaisin ja torstaisin klo 12-14.

* * *

Muutokset mahdollisia. Ajankohtaiset seurakunnan toiminnot löytyvät paikallislehdistä sekä www.maarianseurakunta.fi.

Elävän kulttuurin Koroinen -yhdistyksen syyskokous sunnuntaina 23.10.2011 klo 15:00

os. LUMO-keskus/Kahvila Koroinen, Koroistentie 2

Tervetuloa mukaan kaikki Koroisten toiminnasta kiinnostuneet!

Järviruoko-päivä mökkiläisille ja muillekin sunnuntaina 20.11.2011 klo 11–15

os. LUMO-keskus/Navetan vintti, Koroistentie 2.

Opetuskoti Mustikan syystoiminta on taas pyörähtänyt käyntiin!

Turun Halisissa sijaitseva Opetuskoti on maahanmuuttajanaisille ja -äideille suunnattu monikulttuurinen kohtaamispaikka, jonne on helppo tulla myös pienten lasten kanssa. Kodikkaassa ja turvallisessa Opetuskodissa opitaan suomen kieltä arjen askareiden kuten leipomisen ja käsitöiden lomassa. Myös suomalaistaustaisia naisia kaivataan mukaan toimintaamme niin kaveriksi kuin lasten läksykerhon vapaaehtoisohjaajiksi!

Avointa toimintaa Mustikassa on maanantaista torstaihin klo 12–15. Alakoululaisille tarkoitettu läksykerho toimii aina tiistaisin ja torstaisin klo 14–16.

Opetuskodissa nähdään! Tervetuloa!
Opetuskodin vastaava ohjaaja Tenna Käpylä, puh. 040 5435 347, www.sateenkaarikoto.fi
osoite: Kardinaalinkatu 3 P 151, 20540 Turku

